
WSCHODNI ROCZNIK HUMANISTYCZNY
TOM XXI (2024), №4
s. 7-35
doi: 10.36121/jkiera.21.2024.4.007

Jacek Kiera
ORCID: 0000-0002-6372-6867
(Uniwersytet Śląski w Katowicach)

Polityka historyczna jako instrument wojny informacyjnej w polityce zagranicznej Federacji Rosyjskiej wobec Polski w latach 2015-2023 – *casus* Sputnik News Polska

Streszczenie: Choć polityka historyczna jest istotnym elementem polityki zagranicznej państw to niewiele z nich angażuje w jej realizację tyle zasobów i środków co Federacja Rosyjska. Najważniejszym elementem pozostaje utrzymywanie pamięci o Wielkiej wojnie ojczyźnianej oraz roli ZSRR podczas II wojny światowej. Wspólna historia Polski i Rosji wywołuje wiele dyskusji i sporów, nie tylko w sferze naukowej, ale przede wszystkim politycznej. Kreml stosuje propagandę historyczną, będącą elementem prowadzonej wobec Polski wojny informacyjnej, a jej celem jest propagowanie własnej wersji historii. W artykule scharakteryzowano działalność rosyjskiego propagandowego portalu informacyjnego Sputnik News Polska w kontekście narzędzi i strategii polityki historycznej realizowanej przez Rosję wobec Polski, oraz wyjaśniono ich wpływ na stosunki bilateralne.

Słowa kluczowe: polityka historyczna, propaganda, wojna informacyjna, polityka zagraniczna Federacji Rosyjskiej, stosunki polsko-rosyjskie.

Historical policy as an instrument of information warfare in foreign policy Russian Federation towards Poland in 2015-2023- *casus* Sputnik News Poland

Annotation: Although historical policy is an important element of countries' foreign policy, only a few of them commit as many resources and means to it as the Russian Federation. The most important element remains the maintenance of the memory of the Great Patriotic War and the role of the USSR during World War II. The common history of Poland and Russia gives rise to much discussion and dispute, not only in the academic sphere, but above all in the political one. The Kremlin uses historical propaganda as part of its information war against Poland, with the purpose of promoting its own version of history. The article characterizes the activities of the Russian propaganda news portal Sputnik News Polska in the context of the tools and strategies of historical policy implemented by Russia towards Poland, and explains their impact on bilateral relations.

Keywords: historical policy, propaganda, information warfare, foreign policy of the Russian Federation, Polish-Russian relations

Wstęp

Niewiele rzeczy i zagadnień wzbudza tak silne emocje jak historia. Szczególnie znaczenie mają kwestie związane z różnicami w jej postrzeganiu oraz bolesne doświadczenia, które determinują stosunki bilateralne pomiędzy państwami. Nic więc dziwnego, że staje się ona przedmiotem debaty nie tylko obywateli, ale i polityków. Takie zjawisko występuje również w stosunkach polsko-rosyjskich¹, które są determinowane niezwykle trudną wspólną historią². Politykę historyczną Kremla należy powiązać z zagadnieniem wojny informacyjnej, będącej instrumentem polityki zagranicznej Federacji Rosyjskiej wobec Polski³. Jest ona prowadzona przy wykorzystaniu rosyjskich portali informacyjnych, które realizują kampanie oddziaływania informacyjnego. W tym przedmiocie można wyróżnić wiele podmiotów, które pełnią taką rolę⁴, a ich liczba uległa zwiększeniu w związku z rosyjską pełnowymiarową agresją na Ukrainę z 2022 roku⁵. Do najważniejszych z nich należy zaliczyć RT oraz Sputnik News. Oba zostały zakwalifikowane jak szerzące rosyjską propagandę i na tej podstawie w wielu państwach członkowskich Unii Europejskiej zablokowane⁶. Szczególnie interesującym pozostaje Sputnik News Polska, który publikuje treści w języku polskim, skierowane do polskich użytkowników Internetu⁷.

1. Polityka historyczna Federacji Rosyjskiej jako instrument wojny informacyjnej

B. Bouvier i M. Schneider zdefiniowali politykę historyczną jako „wspieranie pamięci o konkretnych wydarzeniach, procesach i postaciach historycznych z politycznym zamiarem i w celach politycznych”⁸. E. Wolfrum uważa, że jest to „pole aktywności i polityki, na którym rozmaici polityczni aktorzy przypisują przeszłości konkretne interesy polityczne, a następnie walczą o ich akceptację wśród opinii publicznej”⁹. Natomiast S. Bieliń stwierdził, że jest to składnik marketingu poli-

¹ K. Wóycicki, M. Kowalska, A. Lelonek, *Rosyjska wojna dezinformacyjna przeciwko Polsce*, Warszawa 2017, s. 11-13.

² M. Stolarczyk, *Rosja w polityce zagranicznej Polski w latach 1992-2015*, Katowice 2016, s. 66-67.

³ K. Templin, *Historia jako instrument polityki zagranicznej Rosji*, <https://psz.pl/115-strefa-wiedzy/historia-jako-instrument-polityki-zagranicznej-rosji>, [dostęp: 24.03.2023].

⁴ A. Mierzyńska, *Rosyjską propagandę szerzą polskie portale. Znaleźliśmy 23 takie witryny*, <https://oko.press/rosyjska-propagande-szerza-polskie-portale-znalezlismy-23-takie-witryny> [dostęp: 24.03.2023].

⁵ A. Mierzyńska, *43 portale nadają codziennie antyukraińską propagandę po polsku*, Raport z sieci, <https://oko.press/antyukraińska-propaganda-po-polsku-raport-z-sieci> [dostęp: 24.03.2023].

⁶ *EU imposes sanctions on state-owned outlets RT/Russia Today and Sputnik's broadcasting in the EU*, Council of the European Union, <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2022/03/02/eu-imposes-sanctions-on-state-owned-outlets-rt-russia-today-and-sputnik-s-broadcasting-in-the-eu/> [dostęp: 11.03.2023].

⁷ Zobacz szerzej: A. Aleshka, *Sputnik Polska. Propaganda Narratives and Cases*, <https://east-center.org/wp-content/uploads/2020/09/Sputnik-Polska-Propaganda.pdf> [dostęp: 11.03.2023].

⁸ K. Kačka, *Polityka historyczna: kreatorzy, narzędzia, mechanizmy działania – przykład Polski*, [w:] *Narracje pamięci: między polityką a historią*, red. K. Kačka, J. Piechowiak-Lamparska, A. Ratke-Majewskiej, Toruń 2015, s. 65.

⁹ *Ibidem*, s. 65.

tycznego¹⁰. W jednej kwestii badacze są całkowicie zgodni – polityka historyczna nie zajmuje się historią, a wyłącznie jej interpretacją dla uwiarygodnienia określonej myśli politycznej.

Rosyjska polityka historyczna jest „realizowana z wykorzystaniem mediów o zasięgu międzynarodowym (jak wielojęzyczna telewizja RT czy agencja informacyjna Sputnik), organizacji pseudopozarządowych, części zagranicznych środowisk akademickich, agentów wpływu, kultury popularnej, wreszcie trolli i botów działających w sieciach społecznościowych”¹¹. Aktorzy pamięci, jak można określić takie podmioty, są wyposażeni w szeroki zasób instrumentów umożliwiających im oddziaływanie na społeczeństwo. Ich działania pozwalają na utrwalanie powielanych prawd historycznych, stosownie do aktualnych potrzeb politycznych¹². Istotne pozostaje również mobilizowanie poparcia społecznego, dla realizowanych wobec otoczenia zewnętrznych działań¹³.

Polityka historyczna jest instrumentem rosyjskiej wojny informacyjnej. K. Giles zauważył, że „hasło „wojna informacyjna” (...) w glosariuszu kluczowych terminów z zakresu bezpieczeństwa informacyjnego opracowanym przez Akademię Wojskową Sztabu Generalnego USA wyraźnie rozróżnia definicję rosyjską – wszechstronną i nieograniczoną do czasu wojny – od zachodniej – ograniczonych, taktycznych operacji informacyjnych prowadzonych podczas działań wojennych”¹⁴. R. Bebber stwierdził, że Rosjanie wykorzystują informacje do „dezorientacji, paraliżu i przewrotu, w przeciwieństwie do amerykańskiego/zachodniego modelu, który wykorzystuje informacje do przekonywania”¹⁵. E. Lucas i P. Pomerantsev wskazują, że celem Rosji „nie jest przekonanie czy perswazja, ale raczej podważenie. Zamiast pobudzać odbiorców do działania, stara się utrzymać ich w stanie zawieszenia i dekoncentracji, pasywności, paranoi. (...) Jest to taktyka stosowana w celu dezorganizacji i zdemoralizowania przeciwnika. Toczy się w sferze percepcji i umysłów ludzi. Trwa zarówno w czasie pokoju, jak i w czasie wojny. Rosyjska dezinformacja jest rozpowszechniana zarówno jawnie – za pośrednictwem obcojęzycznej telewizji (zwłaszcza wielojęzycznej RT) i samozwańczej agencji informacyjnej Sputnik International”¹⁶.

¹⁰ A. Barynkin, *Kwestie polityki historycznej we współczesnych stosunkach polsko-rosyjskich*, [w:] *Polska i Rosja w zmieniającej się Europie*, red. K. A. Wojtaszczyk, I. N. Novikova, Warszawa 2022, s. 290-291.

¹¹ M. Domańska, J. Rogoża, *Naprzód, w przeszłość! Rosyjska polityka historyczna w służbie „wiecznego” autorytaryzmu*. Raport OSW, maj 2021, Warszawa 2021, s. 50.

¹² A. Jach, *Pamięć historyczna jako przejaw polonocentryzmu w spojrzeniu na historię relacji polsko-rosyjskich*, [w:] *Pamięć i polityka historyczna w stosunkach polsko-rosyjskich*, red. S. Bieleń, A. Skrzypek, Warszawa 2017, s. 130-131.

¹³ J. R. Sielezin, *Post-prawda jako element polityki historycznej Rosji wobec Polski – kontekst międzynarodowy*, „Facta Simonidis” 2020, nr 1 (13), s. 54-56.

¹⁴ K. Giles, *The Next Phase of Russian Information Warfare*, Riga 2016, s. 2.

¹⁵ R. Bebber, *Information War and Rethinking Phase 0*, „Journal of Information Warfare” 2016, vol. 15 issue 2, s. 44.

¹⁶ E. Lucas, P. Pomerantsev, *Winning the Information War. Techniques and Counter-strategies to Russian Propaganda in Central and Eastern Europe*. A Report by CEPA’s Information Warfare Project in Partnership with the Legatum Institute, Washington 2016, s. 5.

2. Polityka historyczna jako kwestia sporna w stosunkach polsko-rosyjskich

M. Stolarczyk zauważył, że „świadomość historyczna Rosjan w relacjach polsko-rosyjskich koncentruje się przede wszystkim na: przekonaniu o braku pamięci i wdzięczności Polaków za wyzwolenie Polski spod okupacji niemieckiej przez Armię Czerwoną; burzeniu pomników ku czci poległych żołnierzy armii radzieckiej; wojnie polsko-bolszewickiej w latach 1919-1920 i zmarłych w polskiej niewoli żołnierzach armii bolszewickiej; dwuletniej okupacji Moskwy przez Polaków w latach 1610-1612”¹⁷. Rosja wykorzystuje te wydarzenia w ramach prowadzonej względem Polski polityki historycznej, przy czym dyskurs dotyczy głównie II wojny światowej. W rosyjskiej historiografii pojawiały się liczne publikacje w których jak pisze J. R. Sielezin „badacze a właściwie propagandziści w służbie rosyjskich służb specjalnych opublikowali prace usprawiedliwiające udział Rosji: w rozbiorach Rzeczypospolitej, wojny polsko-rosyjskiej 1920 r., agresji 17 września 1939 r., deportacji Polaków na wschód Rosji, wybielania antypolskiej polityki Niemiec i usprawiedliwienia sowieckiej polityki po 1945 r., czy też gloryfikowania „rosyjskiej zachłanności politycznej”. Również w rosyjskich podręcznikach szkolnych [...] sporo jest fałszów antypolskich, a historia Polski jest pomijana bądź lakonicznie przedstawiana w określonym kontekście”¹⁸.

Polska jest oskarżana przez Rosję o paktowanie z A. Hitlerem oraz o przygotowywanie ataku na ZSRR. W wielu publikacjach, filmach oraz artykułach, prowadzone są niezwykle żywe dyskusje obarczające Polskę odpowiedzialnością za wybuch II wojny światowej¹⁹. Przykładowo w 2015 roku ambasador Rosji w Polsce S. Andriejew stwierdził, że to błędna polityka II RP była skutkiem klęski w 1939 roku oraz że polski rząd jest współodpowiedzialny za rozpoczęcie II wojny światowej²⁰. Z kolei na wystawie zorganizowanej w 2018 roku na terenie Memoriału Katyńskiego w Rosji, eksponowano los jeńców bolszewickich wziętych do niewoli przez Polaków w latach 1919-1920, wskazując, że spośród 157 tysięcy zmarło nie mniej niż 25-28 tysięcy²¹.

Rosyjska polityka historyczna jest realizowana przy użyciu propagandowego portalu Sputnik News Polska. Przykładowo można wskazać na artykuły zgodnie z którymi Armia Czerwona niosła pomoc humanitarną w Polsce²², informację,

¹⁷ M. Stolarczyk, *Rosja w polityce zagranicznej Polski...*, s. 68-69.

¹⁸ J. R. Sielezin, *Post-prawda jako element polityki historycznej Rosji...*, s. 54.

¹⁹ Ibidem, s. 50-54.

²⁰ K. Słowiński, *Kwestie historyczne w stosunkach polsko-rosyjskich w latach 2007-2015*, „Rocznik Integracji Europejskiej” 2021, nr 15, s. 350-351.

²¹ M. Hańderek, *Rosja ofiarą i wyzwolicielem?*, *Putinowska polityka historyczna względem Polski*, „Biuletyn IPN” 2020, nr 4(173), s. 91-98.

²² MO Rosji: *Armia Czerwona oddawała Polsce swój chleb*, Sputnik News Polska, <https://pl.sputniknews.com/20210509/mo-rosji-armia-czerwona-zsrr-polska-zywnosc-sputnik-14237380.html> [dostęp: 25.01.2023]; *Rosja odtajniła dokumenty z wiosny 1945 roku. Nie wszystkim w Polsce to się podoba*, Sputnik News Polska, <https://pl.sputniknews.com/20210513/rosja-odtajniła-dokumenty-z-wiosny-1945-roku-nie-wszystkim-w-polsce-to-sie-podoba-Sputnik-14268911.html> [dostęp: 25.01.2023]; „*Wagony cennych leków*”: *MO Rosji o pomocy wyzwolonej Polsce*, Sputnik News Polska, <https://pl.sputniknews.com/20210507/mo-rosji-o-pomocy-wyzwolonej-polsce-sputnik-14233563.html> [dostęp: 25.01.2023].

że co piąty czołg niemiecki biorący udział w ataku na ZSRR był produkcji czechosłowackiej²³, „oswobodzenie Polski” we wrześniu 1939 roku²⁴ oraz sformułowania o wyzwoleniu Europy w 1945 roku²⁵. Interpretacje wydarzeń historycznych wpływają na stosunki polsko-rosyjskie. Im częściej wydarzenia te są używane w kontekście politycznym, tym częstsze spory na linii Moskwa-Warszawa²⁶.

3. Metodologia badań

Przedmiotem badań jest rosyjski portal informacyjny Sputnik News Polska, sklasyfikowany przez wiele państw – w tym Polskę – jako bezpośrednie źródło kolportujące rosyjską propagandę²⁷. Badania objęły analizę treści o charakterze jakościowym²⁸ artykułów opublikowanych na Sputnik News Polska w latach 2015-2023. W stosunkach polsko-rosyjskich, kluczowe kwestie sporne dotyczą wydarzeń z okresu II wojny światowej. W związku z tym wyodrębniono cztery najważniejsze, tj.: datę zakończenia II wojny światowej uznaną na Zachodzie (8 maja) oraz w Federacji Rosyjskiej – Dzień Zwycięstwa (9 maja), datę rozpoczęcia II wojny światowej (1 września) oraz datę inwazji ZSRR na Polskę (17 września). Przedmiotem badań są artykuły opublikowane w określonych dniach oraz dotyczące przyjętych wyżej wydarzeń.

Identyfikacja artykułów została przeprowadzona przy wykorzystaniu techniki OSINT²⁹. Na portalu Sputnik News Polska w wyszukiwarce znajdującej się na stronie internetowej witryny w polu *Wyszukaj* wpisano wyraz *Polska*³⁰. Następnie spośród uzyskanych wyników ograniczono wyszukiwanie do wybranych dni w każdym roku (2015-2023), tj. do 8 maja, 9 maja, 1 września oraz 17 września. Wreszcie względem wszystkich wyodrębnionych w ten sposób artykułów, przeprowadzono analizę jakościową i w konsekwencji wybrano do badań wyłącznie te, które treściowo odnosiły się do przyjętych wydarzeń historycznych, tj. daty rozpoczęcia II wojny światowej, daty agresji ZSRR na Polskę, daty zakończenia II wojny światowej przyjętej na Zachodzie oraz w Rosji.

²³ *Operacja Barbarossa. Co piąty czołg podczas hitlerowskiego ataku na ZSRR był produkcji czechosłowackiej*, Sputnik News Polska, <https://pl.sputniknews.com/20210622/operacja-barbarossa-niemcy-czolgi-przemysl-zbrojeniowy-czechoslowacja-sputnik-14395140.html> [dostęp: 25.01.2023].

²⁴ *17 września po Białorusku*, Sputnik News Polska, <https://pl.sputniknews.com/20210916/17-wrzesnia-po-bialorusku-16100435.html> [dostęp: 25.01.2023].

²⁵ *West lying about WWII – Russia*, Russia Today, <https://www.rt.com/russia/547663-ussr-falsly-compated-nazi-germany/> [dostęp: 25.01.2023].

²⁶ *Czynnik historyczny w stosunkach Polski z Rosją: wymiar społeczny i kulturalno-naukowy*, Raport, Polskie Towarzystwo Studiów Międzynarodowych, s. 2-3 <https://pts.edu.pl/raport-czynnik-historyczny-stosunkach-polski-rosja-wymiar-spoeczny-kulturalno-naukowy/> [dostęp: 26.03.2023].

²⁷ *EU imposes sanctions on state-owned...* [dostęp: 11.03.2023]; *RT i Sputnik oficjalnie zablokowane w UE. Za wdrożenie sankcji odpowiedzialne kraje członkowskie*, CyberDefence24, <https://cyberdefence24.pl/polityka-i-prawo/rt-i-sputnik-oficjalnie-zablokowane-w-ue-za-wdrozenie-sankcji-odpowiedzialne-kraje-czlonkowskie> [dostęp: 08.03.2023].

²⁸ Zobacz szerzej: E. Babbie, *Badania społeczne w praktyce*, Warszawa 2004.

²⁹ *Open Source Intelligence*.

³⁰ W ocenie autora trudno racjonalnie zakładać, aby artykuł dotyczący Polski nie zawierał w tytule lub w swojej treści słowa, będącego przyjętym przy wyszukiwaniu słowem kluczowym.

Do zaprezentowania wyników badań zastosowano metodę gęstego opisu, która polega nie tylko na omówieniu danej treści, ale również jej kontekstu względem przedmiotowego problemu badawczego. Skupiono się zatem przede wszystkim na scharakteryzowaniu zawartości poszczególnych komunikatów oraz poruszanej w nich tematyce.

4. Polityka historyczna w stosunkach polsko-rosyjskich na przykładzie portalu informacyjnego Sputnik News Polska – wybrane zagadnienia

[8 MAJA] 8 maja 1945 roku w Europie zakończyła się II wojna światowa. Data upamiętniająca zwycięstwo aliantów zachodnich ma istotne znaczenie historyczne, dlatego też jest przedmiotem publikacji zamieszczanych od 2015 roku na portalu Sputnik News Polska. Na początku omawianą tematykę należy osadzić w kontekście **ówczesnych** relacji polsko-rosyjskich. Warto zauważyć, że rozpoczęcie funkcjonowania polskojęzycznej wersji witryny zbiegło się w czasie z dojściem do władzy w Polsce rządu Prawa i Sprawiedliwości, którego polityka wschodnia cechowała się względnie antyrosyjskim nastawieniem. Newralgiczność stosunków bilateralnych miała również swój związek z przeprowadzoną rok wcześniej aneksją Półwyspu Krymskiego (2014)³¹. Ówczesne stosunki bilateralne należy określić jako trudne, a treści publikowane na portalu jako prezentujące i realizujące stanowisko Kremla. Ponadto Rosja od wielu lat prowadzi konsekwentną politykę deprecjonowania daty 8 maja na rzecz 9 maja, który według Kremla jest faktycznym dniem zakończenia II wojny **światowej** w Europie oraz symbolizuje zwycięstwo nad III Rzeszą w Wielkiej Wojnie Ojczyźnianej³².

Tematyka poruszana w artykułach publikowanych 8 maja koncentruje się na kwestiach dotyczących wyzwania Polski przez Armię Czerwoną. Przytaczane są zestawienia co do liczby poległych czerwonooarmistów, **łączone** z narracją o rzeźkowej polityce Warszawy, której celem jest umniejszanie roli działalności wyzwolitej Armii Czerwonej³³. Dla przykładu w artykule zatytułowanym *Kto po stronie pomników?* zamieszczono wypowiedź o wstydlwym zachowaniu polskiego rządu oraz Polaków w kontekście niszczenia miejsc pamięci o Armii Czerwonej. Ponadto w artykule znalazły się linki do filmu zatytułowanego *Ostatni bastion pamięci*³⁴. Poruszono w nim kwestię tzw. wojny o pomniki wskazując na liczne przykłady ich usuwania w Polsce. Informacje o niszczeniu czy demontażach monumentów czerwonooarmistów zestawiono z informacjami o braku wdzięczności Polaków za wyzwolenie spod okupacji niemieckiej, choć jak wskazano to właśnie Ci żołnierze wyzwolili obóz koncentracyjny w Oświęcimiu³⁵. Wskazano, że dzięki wyzwoleniu

³¹ Zobacz szerzej: R. Zięba, *Główne problemy w stosunkach polsko-rosyjskich*, „Stosunki Międzynarodowe – International Relations” 2018, t. 54, nr 3.

³² M. Mróz, *7–9 maja 1945 Koniec wojny w Europie*, „Biuro Analiz Sejmowych” 2015, nr 8 (191), s. 1–4.

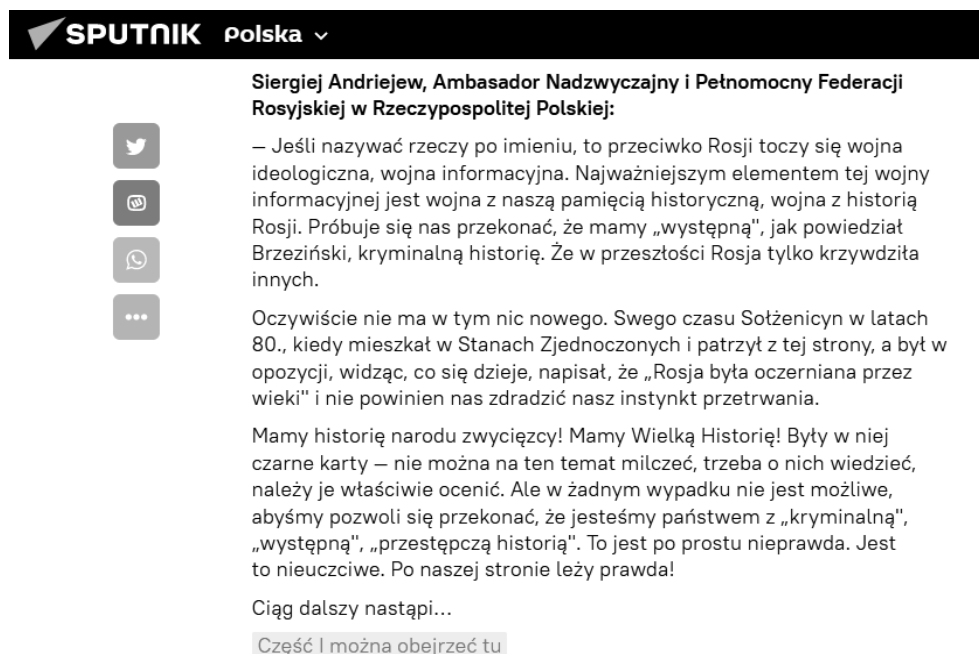
³³ *My nie znamy tej wojny. Możemy tylko wspominać tych, którzy ją znali*, Sputnik News Polska, <https://pl.sputniknews.com/20150508/347844.html> [dostęp: 12.06.2023].

³⁴ *Kto po stronie pomników?*, Sputnik News Polska, <https://pl.sputniknews.com/20160508/Bastion-pamieci-pomniki-2757412.html> [dostęp: 26.06.2023].

³⁵ *Polska: ostatni bastion pamięci*, Sputnik News Polska, <https://pl.sputniknews.com/20160504/>

przez czerwonarmistów Polska odzyskała niepodległość, jak również, że przeciwko Rosji toczy się obecnie wojna informacyjna i ideologiczna, kwestionująca prawdy historyczne³⁶. Podmiotem, który według autorów jest odpowiedzialny za taką działalność jest Instytut Pamięci Narodowej³⁷.

Rycina nr 1. Zrzut z portalu Sputnik News Polska



SPUTNIK Polska ▾

Siergiej Andriejew, Ambasador Nadzwyczajny i Pełnomocny Federacji Rosyjskiej w Rzeczypospolitej Polskiej:

– Jeśli nazywać rzeczy po imieniu, to przeciwko Rosji toczy się wojna ideologiczna, wojna informacyjna. Najważniejszym elementem tej wojny informacyjnej jest wojna z naszą pamięcią historyczną, wojna z historią Rosji. Próbuje się nas przekonać, że mamy „występną”, jak powiedziat Brzeziński, kryminalną historię. Że w przeszłości Rosja tylko krzywdziła innych.

Oczywiście nie ma w tym nic nowego. Swego czasu Sołżenicyn w latach 80., kiedy mieszkał w Stanach Zjednoczonych i patrzył z tej strony, a był w opozycji, widząc, co się dzieje, napisał, że „Rosja była oczerniana przez wieki” i nie powinien nas zdradzić nasz instynkt przetrwania.

Mamy historię narodu zwycięzcy! Mamy Wielką Historię! Były w niej czarne karty – nie można na ten temat milczeć, trzeba o nich wiedzieć, należy je właściwie ocenić. Ale w żadnym wypadku nie jest możliwe, abyśmy pozwili się przekonać, że jesteśmy państwem z „kryminalną”, „występną”, „przestępczą historią”. To jest po prostu nieprawda. Jest to nieuczciwe. Po naszej stronie leży prawda!

Ciąg dalszy nastąpi...

[Część I można obejrzeć tu](#)

Źródło: Sputnik News Polska³⁸

Od 2018 roku w artykułach publikowanych 8 maja szczególną uwagę poświęcano wydarzeniu o nazwie *Nieśmiertelny pułk*. Jest to marsz organizowany w Rosji oraz innych państwach byłego ZSRR, którego celem jest upamiętnienie poległych w Wielkiej wojnie ojczyźnianej. Na kanwie tego wydarzenia, kwestie historyczne w stosunkach polsko-rosyjskich są ujmowane poprzez przypominanie

Ostatni-bastion-pamieci-I-2721168.html [dostęp: 26.06.2023].

³⁶ „Rosjanie przyszli!”, Sputnik News Polska, <https://pl.sputniknews.com/20160505/film-bastion-pamieci-polska-pomniki-2736848.html> [dostęp: 26.06.2023]; *Dekomunizacja po polsku*, Sputnik News Polska, <https://pl.sputniknews.com/20160506/bastion-pamieci-orlowski-2748435.html> [dostęp: 26.06.2023].

³⁷ „Kursk” ratuje historyczną pamięć Polski i Europy, Sputnik News Polska, <https://pl.sputniknews.com/20200508/kursk-ratuje-historyczna-pamiec-polski-i-europy-sputnik-12377038.html> [dostęp: 26.06.2023].

³⁸ „Rosjanie przyszli!”... [dostęp: 26.06.2023].

o wspólnej walce Rosjan i Polaków z III Rzeszą³⁹. Prezentowane relacje obszernie opisują braterstwo broni pomiędzy żołnierzami Ludowego Wojska Polskiego a Armią Czerwoną. Wskazywano, że w wydarzeniu, które odbywa się również w Warszawie⁴⁰ każdego roku bierze udział kilkaset osób. Są to nie tylko Rosjanie, ale również Polacy, w tym weterani II wojny światowej⁴¹. Opisywano historię osób, które pomagają odnajdywać rosyjskim rodzinom groby ich bliskich poległych w Polsce. W tym kontekście często występują narracje zgodne z którymi Instytut Pamięci Narodowej niweczy takie inicjatywy⁴². Podkreślono, że uczestnicy prezentują postawy prorosyjskie, co miało udowodnić, że Polacy nie są antyrosyjscy w przeciwieństwie do rządu w Warszawie.

W 2020 roku liczba publikowanych artykułów znacząco wzrosła z powodu obchodzonej siedemdziesiątej piątej rocznicy zakończenia II wojny światowej. Komentowano wspólne oświadczenie rządów kilku krajów z Europy Środkowo-Wschodniej w którym wskazano, że część Europy pozostawała pod reżimem komunistycznym po zakończeniu wojny oraz że Moskwa narzuca swoją wersję historii. Sputnik publikował treści negujące te twierdzenia i podkreślające, że inne kraje europejskie również zawierały pakt z Niemcami. Zaznaczono, że Stalin mógł obawiać się Polski, która była skłonna współpracować z III Rzeszą przed 1939 rokiem. Działania portalu nie ograniczyły się wyłącznie do powielania komunikatów Kremla. Położono również nacisk na przedstawienie opinii różnych środowisk w tym badaczy czy publicystów, których treść była zbieżna z poglądami Moskwy⁴³.

³⁹ *Nieśmiertelny Pułk: Polacy w Moskwie*, Sputnik News Polska, <https://pl.sputniknews.com/20180508/Niesmiertelny-Pulk-Polacy-w-Moskwie-7916542.html> [dostęp: 26.06.2023]; „*Pamiętamy o tych, którzy oddali swoje życie w walce z hitlerowskim okupantem*”, Sputnik News Polska, <https://pl.sputniknews.com/20180508/Warszawa-Niesmiertelny-Pulk-rocznica-zakonczenia-II-wojny-swiatowej-7923144.html> [dostęp: 26.06.2023].

⁴⁰ Przy współorganizacji Ambasady Federacji Rosyjskiej w Polsce.

⁴¹ *Akcja „Nieśmiertelny pułk” w Warszawie*, Sputnik News Polska, <https://pl.sputniknews.com/20190508/akcja-niesmiertelny-pulk-warszawa-sputnik-10360078.html> [dostęp: 26.06.2023]; *Dzień Zwycięstwa – dzięki niemu żyjemy (video)*, Sputnik News Polska, <https://pl.sputniknews.com/20190508/dzien-zwyciestwa-dzieki-niemu-zyjemy-polska-warszawa-II-wojna-swiatowa-sputnik-wideo-10358456.html> [dostęp: 26.06.2023].

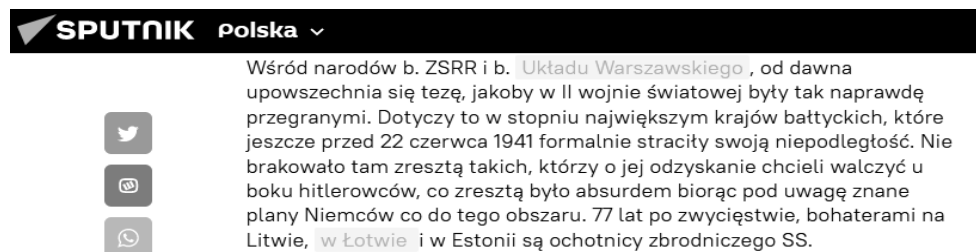
⁴² *Polak pomógł Rosjanom znaleźć grób ich dziadka poległego przy wyzwoleniu Polski*, Sputnik News Polska, <https://pl.sputniknews.com/20190508/polak-pomogl-rosjanom-znalezc-grob-ich-dziadka-poleglego-przy-wyzwoleniu-polski-sputnik-10362419.html> [dostęp: 26.06.2023].

⁴³ *Ministrowie spraw zagranicznych: II wojna światowa się zakończyła, ale Europa nie stała się wolna*, Sputnik News Polska, <https://pl.sputniknews.com/20200508/Ministrowie-spraw-zagranicznych-II-wojna-swiatowa-sie-zakonczylo-ale-Europa-nie-stala-sie-wolna-12377861.html> [dostęp: 26.06.2023]; *Mini Morawiecki: Rosja narzuca innym swoją narrację historyczną*, Sputnik News Polska, <https://pl.sputniknews.com/20200508/morawiecki-rosja-II-wojna-swiatowa-dzien-zwyciestwa-9-maja-12378567.html> [dostęp: 26.06.2023]; *Publicysta: Stalin chciał koalicji z zachodnimi demokracjami, ale został zmuszony do innego sojuszu*, Sputnik News Polska, <https://pl.sputniknews.com/20200508/czechy-zsrr-II-wojna-swiatowa-historia-rewizja-sputnik-12378055.html> [dostęp: 26.06.2023]; *Polscy dyplomaci odpowiadają Rosjanom: Polska nigdy nie była sojusznikiem hitlerowskich Niemiec*, Sputnik News Polska, <https://pl.sputniknews.com/20200508/polscy-dyplomaci-odpowiadaja-rosjanom-polska-nigdy-nie-byla-sojuszniakiem-hitlerowskich-niemiec-12379584.html> [dostęp: 26.06.2023].

W 2021 roku pojawiły się artykuły, w których zarzucono jakoby Polacy kierowani rusofobicznym podejściem wypierali ważne dla Rosji daty na rzecz 10 kwietnia, 1 sierpnia czy 1 września. Krytykowano powstanie warszawskie, twierdząc, że Polacy świętują polityczną głupotę oraz oskarżają ZSRR o brak pomocy powstańcom. Stwierdzono, że od 1989 roku istnieje polityka wypierania pamięci o Ludowym Wojsku Polskim i jego wkładzie w walkę z III Rzeszą. Informowano o dekomunizacji przestrzeni publicznej oraz o likwidacji pomników Armii Czerwonej. Przedstawiono odtajnione dokumenty rosyjskiego Ministerstwa Obrony, które miały ukazywać prawdziwą rolę Związku Radzieckiego w wojnie oraz negatywne nastawienie Polaków i Niemców do siebie, występujące w pierwszych latach po zakończeniu konfliktu⁴⁴.

Po rosyjskiej inwazji na Ukrainę w 2022 roku, portal skupił się na promowaniu polityki historycznej Kremla w której oskarżano Zachód, w tym Polskę, o zacieranie pamięci o Armii Czerwonej oraz o pogarszanie relacji pomiędzy sojusznikami po II wojnie światowej. Wskazywano na rzekomą kolaborację Polaków z III Rzeszą oraz stwierdzono, że idea bratniej słowiańskiej przyjaźni jest niszczonej przez Zachód i polskie elity polityczne. Z kolei pamięć o żołnierzach wyklętych określono mianem elementu inżynierii społecznej⁴⁵.

Rycina nr 2. Zrzut z portalu Sputnik News Polska



Źródło: Sputnik News Polska⁴⁶

⁴⁴ Unieważnienie: 9 maja Polacy nie wywieszają żadnych flag, Sputnik News Polska, <https://pl.sputniknews.com/20210508/uniewaznienie-9-maja-polacy-nie-wywieszaja-zadnych-flag-14235158.html> [dostęp: 26.06.2023]; Weteran radia Leonid Sigan: „Jako pierwsi dowiedzieliśmy się, że wojna się skończyła”, Sputnik News Polska, <https://pl.sputniknews.com/20210508/II-wojna-swiatowa-9-maja-zwyciestwo-sputnik-14240654.html> [dostęp: 26.06.2023]; We Dekomunizacja w Polsce: zostało około 100 z 561 pomników żołnierzy radzieckich, Sputnik News Polska, <https://pl.sputniknews.com/20210508/na-terytorium-polski-zachowalo-sie-okolo-100-z-561-pomnikow-zolnierzy-radzieckich-sputnik-14241373.html> [dostęp: 26.06.2023]; Odtajnione archiwa: „Polacy zaczęli się mścić za to, że wcześniej u nas pracowali”, Sputnik News Polska, <https://pl.sputniknews.com/20210508/odtajnione-archiwa-polacy-zaczna-sie-mscic-za-to-ze-wczesniej-u-nas-pracowali-sputnik-14244455.html> [dostęp: 26.06.2023].

⁴⁵ Kto nie powinien świętować 9 maja?, Sputnik News Polska, <https://pl.sputniknews.com/20220508/kto-nie-powinien-swietowac-9-maja-17844406.html> [dostęp: 26.06.2023].

⁴⁶ Ibidem.

W innym artykule przytoczono słowa W. Putina, który stwierdził, że „dziś wspólnym obowiązkiem jest zapobieganie odrodzeniu nazizmu, który przyniósł tyle cierpień ludziom z różnych krajów. Należy zachować i przekazać potomnym prawdę o wydarzeniach z lat wojny, wspólne wartości duchowe i tradycje braterskiej przyjaźni”⁴⁷. W. Putin nawiązując bezpośrednio do wojny toczącej się w Ukrainie stwierdził, że: „dziś nasi żołnierze, podobnie jak ich przodkowie, walczą ramię w ramię o wyzwolenie swojej ojczyzny od nazistowskiego brudu”⁴⁸. Część artykułów sprowadzała się do informowania o uroczystościach z okazji Dnia Zwycięstwa⁴⁹. Podobna retoryka pojawiła się w 2023 roku w zacytowanym wpisie D. Miedwiediewa, który stwierdził: „Przypomnę obywatelom krajów, które walczą obecnie z Rosją: ponad milion żołnierzy radzieckich oddało życie w imię pokoju i wolności od faszyzmu w Europie... Niestety dzisiejsza Europa i jej żałośni przywódcy mają krótką pamięć”⁵⁰.

[9 MAJA] Choć II wojna światowa zakończyła się w Europie 8 maja 1945 roku, to w Federacji Rosyjskiej, a wcześniej w Związku Radzieckim Dzień Zwycięstwa jest obchodzony 9 maja. Wynika to z faktu, że podpisy pod aktem bezwarunkowej kapitulacji III Rzeszy zostały złożone 8 maja o godzinie 22:30, z kolei z uwagi na różnicę czasu w Moskwie był to już dzień następny. Nie może zatem dziwić, że każdego roku dominującym przekazem jest ten o odbywającej się na Placu Czerwonym defiladzie, deprecjonujący datę 8 maja. Artykuły publikowane przez portal w 2015 roku miały szczególny charakter w związku z przypadającą siedemdziesiątą rocznicą zakończenia II wojny światowej. Z uwagi na dokonaną przez Kreml aneksję Półwyspu Krymskiego zachodni przywódcy odmówili wzięcia w niej udziału, co spotkało się z reakcją portalu. Pojawił się wątek dotyczący Polski w ramach którego przytoczono nieprzychylnie komentarze odnoszące się do rządu w Warszawie. Do przykładów można zaliczyć: „Polska się wstydzi Ich i fałszuje historię”⁵¹, czy też „Szkoda, że dzisiaj w Moskwie nie było oficjalnej delegacji polskiej i zapomniano o polskim wkładzie w zwycięstwo nad faszyzmem. Niestety, w dużej mierze dzięki aktualnej polskiej poli-

⁴⁷ Putin pogratulował zagranicznym przywódcom 77. rocznicy Zwycięstwa, Sputnik News Polska, <https://pl.sputniknews.com/20220508/putin-pogratulowal-zagranicznym-prywozcom-77-rocznicy-zwyciestwa-17843070.html> [dostęp: 26.06.2023].

⁴⁸ Ibidem.

⁴⁹ Transmisja parady zwycięstwa 9 maja z Placu Czerwonego na Sputnik Polska, Sputnik News Polska, <https://pl.sputniknews.com/20150508/346107.html> [dostęp: 12.06.2023]; *Czego nie wiecie o Paradzie Zwycięstwa?*, Sputnik News Polska, <https://pl.sputniknews.com/20170508/parada-zwyciestwa-nieznane-fakty-5419244.html> [dostęp: 26.06.2023]; *Co zobaczymy w Dzień Zwycięstwa na Placu Czerwonym?*, Sputnik News Polska, <https://pl.sputniknews.com/20170508/Parada-Zwyciestwa-foto-5412304.html> [dostęp: 26.06.2023].

⁵⁰ Miedwiediew, Europa zapomniata, że ponad milion żołnierzy radzieckich oddało życie za jej wyzwolenie, Sputnik News Polska, <https://pl.sputniknews.com/20230508/miedwiediew-europa-zapomnia-la-ze-ponad-milion-zolnierzy-radzieckich-oddalo-zycie-za-jej-wyzwolenie-18872542.html> [dostęp: 26.06.2023].

⁵¹ Parada zwycięstwa. Czytelnicy zachodnich mediów o uroczystościach w Moskwie, Sputnik News Polska, <https://pl.sputniknews.com/20150509/359402.html> [dostęp: 13.06.2023].

tyce wschodniej⁵². Warto jednak zachować dystans wobec takich treści, co wynika z ujawnienia licznych przykładów rosyjskich operacji dezinformacyjnych w kolejnych latach, włączając w to tworzenie fikcyjnych profili użytkowników, z których kont publikowano komentarze⁵³. W odniesieniu do obchodów Dnia Zwycięstwa należy zauważyć, że artykuły publikowane 9 maja są często okazją do poruszania innych kwestii spornych w stosunkach polsko-rosyjskich czy też antagonizowania relacji Warszawy z partnerami. Dla przykładu porusza się temat katastrofy smoleńskiej⁵⁴ i rzekomych roszczeń terytorialnych Polski względem Ukrainy⁵⁵.

Kolejnym stałym elementem publikowanych przez portal artykułów jest podkreślanie braku wdzięczności nie tylko Polski, ale również innych krajów europejskich za wkład oraz poświęcenie Armii Czerwonej w wyzwolenie Europy. Często prezentowane są opinie polityków oraz publicystów. Przykładowo w artykule *Jestem wdzięczny Rosji i Putinowi...* posłużono się wypowiedzią prezydenta Serbii T. Nikolića, który wyraził wdzięczność dla Armii Czerwonej oraz W. Putina, jak również dezaprobatę wobec działań zachodnich fałszujących historię oraz umniejszających udział ZSRR w walce z nazizmem⁵⁶.

Pojawiały się również wzmianki o akcji *Nieśmiertelny Pułk*, w ramach której oddawano hołd poległym czerwonoarmistom. Największą wagę przykładano do relacjonowania tego wydarzenia w Warszawie oraz podkreślenia zaangażowania w nią obywateli polskich i rosyjskich, ponad podziałami politycznymi. Artykuły wskazywały, że zakłamywanie historii przez polski rząd nie odnosi skutku na poziomie społecznym⁵⁷. Podkreślano rosnącą popularność wydarzenia (pomimo iż gromadzi ono w Warszawie jedynie kilkaset osób każdego roku) między innymi wśród młodych ludzi, co ma dowodzić jedności Polaków i Rosjan oraz kultywowania pamięci o wspólnym wkładzie w walkę z III Rzeszą⁵⁸.

⁵² Ibidem.

⁵³ T. Rid, *Wojna informacyjna*, Warszawa 2022, s. 529-547; K. Giles, *Handbook of Russian Information Warfare. Fellowship Monograph Research Division NATO Defense College*, 2016, vol. 9, s. 54-60; M. Seddon, *Documents Show How Russia's Troll Army Hit America*, BuzzFeedNews, <https://www.buzzfeednews.com/article/maxseddon/documents-show-how-russias-troll-army-hit-america> [dostęp: 25.06.2023].

⁵⁴ *Temat Smoleńska znów na tapecie. Będą oględziny wraku*, Sputnik News Polska, <https://pl.sputniknews.com/20190509/smolensk-katastrofa-ogledziny-wraku-sputnik-10367966.html> [dostęp: 26.06.2023].

⁵⁵ *Kijów przestraszył się „roszczeń Polski do ukraińskich ziem”*, Sputnik News Polska, <https://pl.sputniknews.com/20190509/sputnik-kijow-przestraszyl-sie-roszczen-polski-do-ukrainskich-ziem-10367485.html> [dostęp: 26.06.2023].

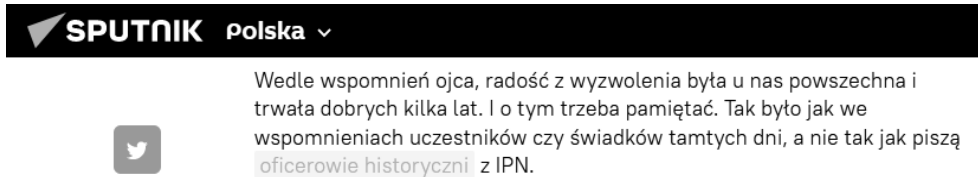
⁵⁶ *Prezydent Serbii: „Jestem wdzięczny Rosji i Putinowi...”*, Sputnik News Polska, <https://pl.sputniknews.com/20160509/prezydent-Nikolic-wywiad-2772196.html> [dostęp: 26.06.2023].

⁵⁷ *Dzień Zwycięstwa. Warszawa dołączyła do akcji „Nieśmiertelny Pułk”*, Sputnik News Polska, <https://pl.sputniknews.com/20160509/Niesmiertelny-Pulk-Warszawa-2773662.html> [dostęp: 26.06.2023]; *W Warszawie w akcji Nieśmiertelny Pułk wzięto udział ponad 200 osób*, Sputnik News Polska, <https://pl.sputniknews.com/20170509/Warszawa-akcja-Niesmiertelny-Pulk-5426626.html> [dostęp: 26.06.2023]; *W Warszawie uczczono pamięć żołnierzy radzieckich*, Sputnik News Polska, <https://pl.sputniknews.com/20200509/w-warszawie-uczczono-pamiec-zolnierzy-radzieckich-ktorzy-zgineli-wyzwalajac-europe-spod-nazizmu-sputnik-12382282.html> [dostęp: 26.06.2023].

⁵⁸ *Polska delegacja w pochodzie Nieśmiertelnego Pułku w Moskwie*, Sputnik News Polska, <https://>

Powszechne są materiały o ogólnonarodowej radości związanej z wyzwoleniem Polski przez czerwonoarmistów⁵⁹.

Rycina nr 3. Zrzut z portalu Sputnik News Polska



Źródło: Sputnik News Polska⁶⁰

W 2021 roku doszło do intensyfikacji propagandowych narracji Kremla jakie pojawiały się na portalu dnia 9 maja. Materiały przedstawiały pozytywny obraz Armii Czerwonej w artykule zatytułowanym *MO Rosji: Armia Czerwona oddawała Polsce swój chleb*. Zawarto informację o rozpoczętej przez rosyjskie MO akcji *Bez przedawania* w ramach której na stronie internetowej resortu zamieszczono zakładkę z sekcją poświęconą Polsce pod tytułem *Wyzwolenie Polski: Pamiętaj, nie zapomnij*. Obszernie prezentowano informacje o skali pomocy materialnej oraz humanitarnej, udzielanej przez Armię Czerwoną ludności polskiej⁶¹. Ponownie odwołano się do niszczenia pomników upamiętniających zwycięstwo nad nazizmem, braku wdzięczności Polaków za ofiarę poniesioną przez naród Rosyjski⁶² oraz skutkach ustawy dekomunizacyjnej⁶³. Wskazano, że IPN utrudnia prace nad odkrywaniem prawdy historycznej poprzez działalność upolitycznionych polskich historyków⁶⁴.

pl.sputniknews.com/20180509/niesmiertelny-pulk-polacy-polska-zofia-babczynska-jelonek-moskwa-sputnik-7931483.html [dostęp: 26.06.2023]; „Niesmiertelny pulk” w Warszawie, Sputnik News Polska, <https://pl.sputniknews.com/20180509/Sputnik-Niesmiertelny-pulk-Warszawa-7927481.html> [dostęp: 26.06.2023]; *Polacy wraz z Rosjanami oddają cześć zwycięzcom nad faszyzmem*, Sputnik News Polska, <https://pl.sputniknews.com/20180509/polska-niesmiertelny-pulk-dzien-zwyciestwa-obchody-sputnik-7930730.html> [dostęp: 26.06.2023].

⁵⁹ *Wojenne opowieści: Wyzwolili nas Rosjanie. Tego nie wolno zapomnieć – wideo*, Sputnik News Polska, <https://pl.sputniknews.com/20200509/wojenne-opowieści-wyzwolili-nas-rosjanie-tego-nie-wolno-zapomnieć-sputnik-12383391.html> [dostęp: 26.06.2023].

⁶⁰ Ibidem.

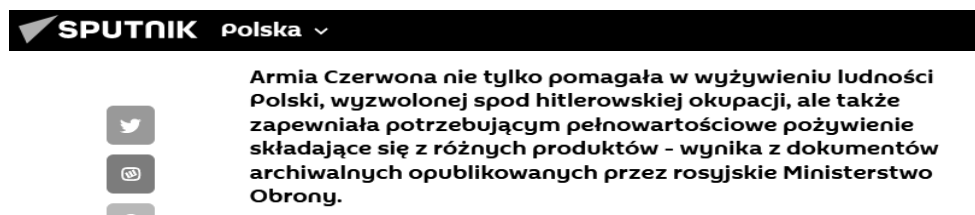
⁶¹ *MO Rosji: Armia Czerwona...* [dostęp: 26.06.2023].

⁶² *9 maja ziemia oświęcimska odetchnęła – wideo*, Sputnik News Polska, <https://pl.sputniknews.com/20210509/9-maja-ziemia-oswiecimska-odetchnela-sputnik-14248232.html> [dostęp: 26.06.2023].

⁶³ *9 maja w Warszawie: wieńce pod pomnikami żołnierzy radzieckich – wideo*, Sputnik News Polska, <https://pl.sputniknews.com/20210509/9-maja-w-warszawie-wieniec-pod-pomnikami-zolnierzy-radzieckich-sputnik-14248502.html> [dostęp: 26.06.2023].

⁶⁴ *Polka przygotowuje się do wydania biografii marszałka Rokossowskiego*, Sputnik News Polska, <https://pl.sputniknews.com/20210509/mieszkanca-polski-przygotowuje-sie-do-wydania-biografii-rokossowskiego-sputnik-14228534.html> [dostęp: 26.06.2023].

Rycina nr 4. Zrzut z portalu Sputnik News Polska



Źródło: Sputnik News Polska⁶⁵

Artykuły z 2022 roku skupiły się głównie na obchodach Dnia Zwycięstwa w Rosji, podkreślając jedność Rosjan w obliczu konfliktu na Ukrainie. Część uwagi poświęcono incydentowi z ambasadorem Rosji w Polsce, który został obłany czerwoną substancją podczas próby złożenia wieńca na cmentarzu żołnierzy radzieckich w Warszawie⁶⁶. W dość obszernym artykule rosyjski portal wpisał zaistniałą w Warszawie sytuację w zamach do jakiego doszło w Polsce w okresie międzywojennym na rosyjskiego ambasadora wracającego z Londynu. Zamach miał miejsce po zerwaniu przez Wielką Brytanię stosunków dyplomatycznych z ZSRR. Autorzy wskazali, że był on inspirowany nastrojami antysowieckimi, tak jak teraz atak na ambasadora Rosji w Polsce, jest inspirowany antyrosyjskimi. Sformułowano więc pytanie o to kto może mieć interes w wywołaniu konfliktu między Polską a Rosją⁶⁷. Natomiast przekaz z 2023 roku odnosił się wyłącznie do kolejnego incydentu do jakiego doszło z udziałem ambasadora Rosji w Polsce, któremu podobnie jak rok wcześniej, uniemożliwiono złożenie wieńców pod pomnikiem Armii Czerwonej⁶⁸. Wydarzenia te określono mianem prowokacji oraz agresywnej i dwulicowej polityki realizowanej przez rząd w Warszawie⁶⁹.

⁶⁵ MO Rosji: Armia Czerwona... [dostęp: 26.06.2023].

⁶⁶ 77. rocznica zakończenia II wojny światowej. Parada Zwycięstwa w Moskwie, Sputnik News Polska, <https://pl.sputniknews.com/20220509/77-rocznica-zakonczenia-ii-wojny-swiatowej-17843837.html> [dostęp: 26.06.2023]; W akcji „Nieśmiertelny Pułk” w Moskwie i Petersburgu wzięto udział ponad milion osób - foto, wideo, Sputnik News Polska, <https://pl.sputniknews.com/20220509/na-zywo-akcja-niesmiertelny-pulk-17848822.html> [dostęp: 26.06.2023]; Ambasador Rosji w Warszawie obłany czerwoną farbą. MSZ Rosji reaguje - wideo, Sputnik News Polska, <https://pl.sputniknews.com/20220509/ambasador-rosji-oblany-czerwona-farba-przed-cmentarzem-zolnierzy-radzieckich---wideo--17848486.html> [dostęp: 26.06.2023]; Ambasada Rosji w Warszawie wystosowała stanowczy protest do MSZ Polski ws. ataku na ambasadora, Sputnik News Polska, <https://pl.sputniknews.com/20220509/ambasada-rosji-w-warszawie-wystosowala-stanowczy-protest-do-msz-polski-ws-ataku-na-ambasadora-17849753.html> [dostęp: 26.06.2023]; Rau o ataku na rosyjskiego dyplomatę w Warszawie: godne ubolewania, nie powinno mieć miejsca, Sputnik News Polska, <https://pl.sputniknews.com/20220509/rau-o-ataku-na-rosyjskiego-dyplomate-w-warszawie-godne-ubolewania-nie-powinno-miec-miejsca-17850189.html> [dostęp: 26.06.2023].

⁶⁷ Wojkow i Andriejew, Sputnik News Polska, <https://pl.sputniknews.com/20220509/wojkow-i-andriejew-17851165.html> [dostęp: 26.06.2023].

⁶⁸ Andriejew o incydencie na cmentarzu żołnierzy radzieckich: „To skandal” - wideo, Sputnik News Polska, <https://pl.sputniknews.com/20230509/andriejew-o-incydencie-na-cmentarzu-zolnierzy-radzieckich-to-skandal-18877650.html> [dostęp: 26.06.2023].

⁶⁹ Moskwa: Wystosujemy do Warszawy zdecydowany protest ws. sytuacji z rosyjskimi dyplomatami, Sputnik News Polska, <https://pl.sputniknews.com/20230509/moskwa-wystosujemy-do-warszawy-zdecy->

[1 WRZEŚNIA] Konflikt rozpoczęty 1 września 1939 roku atakiem III Rzeczy na Polskę, wpisał się w stosunki polsko-rosyjskie. To właśnie ta tematyka jest poruszana na Sputniku tego dnia najczęściej, stanowiąc główny wątek prezentowanych treści, obarczających Polskę winą za wybuch II wojny światowej. W artykule z 2015 roku zatytułowanym *1 września: nie mieszać historii z polityką* przeniesiono odpowiedzialność za konflikt między innymi na Polskę, sugerując sojusz z A. Hitlerem i przypominając porzucenie jej przez Wielką Brytanię i Francję mimo sojuszniczych zobowiązań. Autorzy zauważyli nasilenie się głosów deprecjonujących Rosję i próbujących obarczyć ją podobną odpowiedzialnością jak Niemcy za konflikt⁷⁰. W innym artykule zaprezentowano zdjęcia niemieckich wojsk wkraczających do Polski w 1939 roku, pomijając jednak rolę ZSRR. Ponadto zamieszczono zdjęcia sugerujące kolaborację Polaków z Niemcami opatrzone datą – co ciekawe – 9 sierpnia⁷¹.

Rycina nr 5. Zrzut z portalu Sputnik News Polska



Mieszkańcy Łodzi witają faszystów, 9 sierpnia 1939r.

Źródło: Sputnik News Polska⁷²

W kontekście uzasadnienia dla podpisania paktu Ribbentrop-Mołotow wskazano na zajęcie przez Polskę części Czechosłowacji oraz współpracę z III Rze-

dowany-protest-ws-sytuacji-z-rosyjskimi-dyplomatami-18878932.html [dostęp: 26.06.2023].

⁷⁰ *1 września: nie mieszać historii z polityką*, Sputnik News Polska, <https://pl.sputniknews.com/20150901/925013.html> [dostęp: 13.06.2023].

⁷¹ *Polska w czasie II Wojny Światowej*, Sputnik News Polska, <https://pl.sputniknews.com/20150901/927464.html> [dostęp: 13.06.2023].

⁷² Ibidem.

szą i w związku z tym konieczność podjęcia przez ZSRR działań obronnych. Często pojawia się wątek o zdradzie Polski przez Wielką Brytanię oraz Francję w 1939 roku. Według portalu Polska została spisana na straty już na początku wojny. Ta narracja ma na celu podważenie zaufania do NATO i sugeruje, że gwarancje udzielane przez sojuszników w przypadku konfliktu mogą ponownie nie zostać dotrzymane, tak jak w 1939 roku⁷³. Kreml jest krytyczny wobec głosów deprecjonujących rolę Rosji podczas II wojny światowej. Według portalu taka narracja jest inspirowana antyrosyjskimi nastrojami i ma na celu wywołanie konfliktu między Polską a Rosją. Celem tych działań jest osłabienie pozycji Polski oraz umniejszenie roli ZSRR w kontekście odpowiedzialności za wybuch wojny. Próba przekształcenia historii służy politycznym celom Kremla, jak i utrzymaniu kontroli nad narracją historyczną⁷⁴.

1 września 2019 roku cechował się zwiększoną intensywnością publikowanych materiałów, co miało bezpośredni związek z obchodami osiemdziesiątej rocznicy wybuchu II wojny światowej, jak również z niezaproszeniem W. Putina na uroczystości w Polsce. W artykułach w sposób szczególny akcentowano ten fakt podnosząc, iż na uroczystości zaproszono prezydenta Niemiec. Skomentowano to stwierdzeniem, że Polska woli świętować tę ważną rocznicę z agresorem, niż z wyzwolicielem Europy, zaznaczając, że losy II wojny światowej rozstrzygnęły się na froncie wschodnim⁷⁵. Rzecznik Kremla D. Pieskow oświadczył, że „wszystkie uroczystości poświęcone rocznicy wybuchu lub zakończenia II wojny światowej w dowolnym kraju na świecie bez udziału Rosji nie mogą być uznane za pełnowartościowe”⁷⁶. Brak zaproszenia W. Putina zestawiono natomiast z wypowiedzią D. Tuska, który odmówił udziału w obchodach, stwierdzając, że: „Organizatorzy tegorocznych obchodów dali mi jasno do zrozumienia: nie jestem mile

⁷³ 1939: *utracone szanse*, Sputnik News Polska, <https://pl.sputniknews.com/20180901/1939-II-Wojna-Swiatowa-1-wrzesnia-rocznica-8697135.html> [dostęp: 26.06.2023]; *II wojna światowa i Polska: prawda jest jedna*, Sputnik News Polska, <https://pl.sputniknews.com/20180901/początek-ii-wojny-swiatowej-polska-rosja-niemcy-zsrr-prawda-historyczna-przepisywanie-historii-sputnik-8694274.html> [dostęp: 26.06.2023].

⁷⁴ *Pierwszy wrzesień: Dżihad biało-niebiesko-czerwony*, Sputnik News Polska, <https://pl.sputniknews.com/20160901/Pierwszy-wrzesnia-Dzihad-bialo-niebiesko-czerwony-Pola-Powierza-3788622.html> [dostęp: 26.06.2023]; *Macierewicz dąży do tego, by Polakom obrzydła katastrofa smoleńska*, Sputnik News Polska, <https://pl.sputniknews.com/20160901/macierewicz-katastrofa-smoleńska-apel-westerplatte-3805654.html> [dostęp: 26.06.2023]; *Z Warszawy, przez Ukrainę, aż do Rosji - XVI Międzynarodowy Rajd Katyński*, Sputnik News Polska, <https://pl.sputniknews.com/20160901/rajd-katyński-warszawa-ukraina-rosja-litwa-białorus-3804779.html> [dostęp: 26.06.2023].

⁷⁵ *Ekwilibrystyka polityczna wokół rocznicy wybuchu II wojny światowej*, Sputnik News Polska, <https://pl.sputniknews.com/20190901/ekwilibrystyka-polityczna-wokół-rocznicy-wybuchu-ii-wojny-swiatowej-10977671.html> [dostęp: 26.06.2023]; *Uroczystości w Wieluniu: Proszę o przebaczenie, jest mi wstyd*, Sputnik News Polska, <https://pl.sputniknews.com/20190901/uroczystosci-w-wieluniu-prosimy-o-przebaczenie-polska-sputnik-10986449.html> [dostęp: 26.06.2023]; *Obchody 80. rocznicy wybuchu II wojny światowej*, Sputnik News Polska, <https://pl.sputniknews.com/20190901/obchody-80-rocznicy-wybuchu-ii-wojny-swiatowej-polska-sputnik-10986958.html> [dostęp: 26.06.2023].

⁷⁶ *Rosja o braku zaproszenia do Warszawy*, Sputnik News Polska, <https://pl.sputniknews.com/20190901/rosja-o-braku-zaproszenia-do-warszawy-sputnik-10988511.html> [dostęp: 26.06.2023].

widziany. Dlatego nie zamierzam pojawić się w Warszawie 1 września”⁷⁷. Obchody osiemdziesiątej rocznicy wybuchu II wojny światowej zostały przedstawione przez portal jako działalność antyrosyjska upolityczniająca historię⁷⁸. Zaznaczono, że choć na początku wojny radziecką politykę można oceniać różnie, to nie zmienia to faktu, iż to Armia Czerwona pokonała nazizm⁷⁹.

Rycina nr 6. Zrzut z portalu Sputnik News Polska



Źródło: Sputnik News Polska⁸⁰

1 września 2020 roku w kontekście relacji polsko-niemieckich, Polskę przedstawiono jako kraj, który tworzy napięcia oraz prowadzi irracjonalne spory historyczne ze swoimi sąsiadami. Podniesiono kwestie zgłoszonych przez Warszawę roszczeń z tytułu reparacji wojennych oraz budowy gazociągu Nord Stream, a także skrytyko-

⁷⁷ 80. rocznica wybuchu II wojny światowej (video archiwalne), Sputnik News Polska, <https://pl.sputniknews.com/20190901/80-rocznica-wybuchu-II-wojny-swiatowej-wideo-archiwalne-sputnik-10972569.html> [dostęp: 26.06.2023].

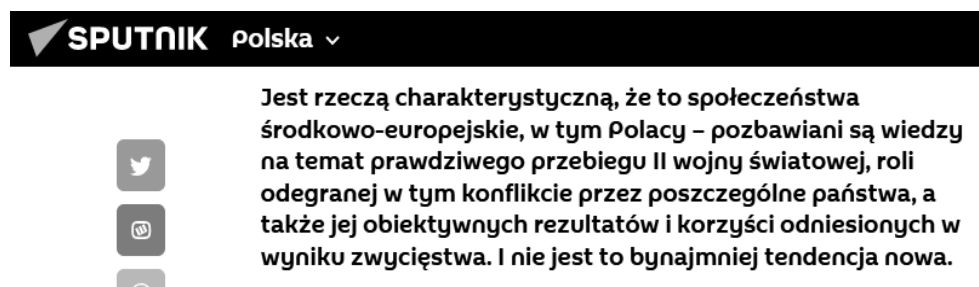
⁷⁸ „Polska woli świętować z tymi, którzy wojnę wywołali”, Sputnik News Polska, <https://pl.sputniknews.com/20190901/serbia-o-niezaproszeniu-rosji-polska-wybrala-ciemna-strone-sputnik-10988755.html> [dostęp: 26.06.2023].

⁷⁹ MSZ Rosji: ZSRR uratował europejską demokrację, Sputnik News Polska, <https://pl.sputniknews.com/20190901/msz-rosji-zsrr-uratowal-europejska-demokracje-sputnik-10989082.html> [dostęp: 26.06.2023].

⁸⁰ „Polska woli świętować... [dostęp: 26.06.2023].

wano polski rząd za podsycanie sporów z Niemcami i Rosją⁸¹. Zwrócono uwagę, że społeczeństwa Europy Środkowej, w tym Polacy, nie mają dostępu do prawdziwej historii II wojny światowej. Stwierdzono, że są pod wpływem zachodniej propagandy, zwłaszcza ze strony USA, co prowadzi do amerykanizacji Polski. Wspomniano o zniszczeniu ponad 300 pomników upamiętniających polsko-radzieckie zwycięstwo nad nazizmem. Polską działalność porównano w tym kontekście do działań Państwa Islamskiego i niszczenia symboli pamięci oraz pomników historii⁸².

Rycina nr 7. Zrzut z portalu Sputnik News Polska



Źródło: Sputnik News Polska⁸³

W 2021 roku portal przedstawił rocznicę 1 września jako narzędzie polityczne wykorzystywane przez rząd w Warszawie. M. Piskorski⁸⁴, twierdził, że taka polityka ma na celu wyeliminowanie z polskiej świadomości historycznej innych wydarzeń na rzecz promowania rocznicy 17 września. Zdaniem autora odpowiedzialność za wybuch II wojny światowej jest stopniowo przypisywana wyłącznie ZSRR, a zaniżanie prawdy historycznej prowadzi do sztucznej konstrukcji polskiej tożsamości historycznej i konfliktów z sąsiadami. Przesunięcie uwagi do rocznicy 1 września było również wykorzystywane do uprawiania wojennej retoryki przez polską klasę polityczną wobec Rosji, co pogłębia podziały i brak zrozumienia dla pokoju. Omówiono również spór między polskim MON a władzami Gdańska dotyczący organizacji obchodów rocznicy 1 września, wskazując na wewnętrzne konflikty w Polsce w przedmiocie antyrosyjskiej polityki historycznej⁸⁵.

⁸¹ *Z Niemcami mamy obecnie na pieńku*, Sputnik News Polska, <https://pl.sputniknews.com/20200901/z-niemcami-mamy-obecnie-na-pienku-sputnik-12991999.html> [dostęp: 26.06.2023].

⁸² *Wojna o pamięć*, Sputnik News Polska, <https://pl.sputniknews.com/20200901/wojna-o-pamiec-II-wojna-swiatowa-sputnik-12995724.html> [dostęp: 26.06.2023].

⁸³ Ibidem.

⁸⁴ Warto również wspomnieć, iż znaczna część artykułów jest przygotowywana przez M. Piskorskiego, co do którego osoby pojawiły się oskarżenia o współpracę z rosyjskim wywiadem. Źródło: I. Kacprzak, G. Zawadka, *Oskarżony o szpiegostwo na rzecz Rosji i pierwsza dama*, „Rzeczpospolita”, <https://www.rp.pl/polityka/art35870811-oskarzony-o-szpiegostwo-na-rzecz-rosji-i-pierwsza-dama> [dostęp: 26.06.2023].

⁸⁵ *Zapomniana symbolika Września*, Sputnik News Polska, <https://pl.sputniknews.com/20210901/zapomniana-symbolika-wrzesnia-15980011.html> [dostęp: 26.06.2023]; *Westerplatte. Drugie obchody zgora-*

W 2022 roku rocznica 1 września została wpisana w spór toczący się między Polską a Niemcami dotyczący reparacji wojennych. Sputnik podkreślił skalę zniszczeń niemieckich w Polsce i brak wypłaty odpowiedniego odszkodowania. Jednocześnie wskazano na stanowczy sprzeciw Niemiec w zakresie polskich roszczeń. Choć omawiane zagadnienia nie są bezpośrednio związane z relacjami polsko-rosyjskimi, to taka narracja w rocznicę agresji III Rzeszy na Polskę wydaje się celowo antagonizować stosunki polsko-niemieckie⁸⁶. Co ciekawe, w 2023 roku nie pojawiły się żadne artykuły dotyczące omawianej rocznicy w kontekście stosunków polsko-rosyjskich, jak również spadła ogólna liczba publikowanych w tym czasie wiadomości.

[17 WRZEŚNIA] 17 września 1939 roku Związek Radziecki wykonując tajne porozumienie zawarte w pakcie Ribbentrop-Mołotow zaatakował Polskę. Kreml często odwołuje się do załącznika paktu, jako podstawy dla swojego zaangażowania militarnego w Polsce w 1939 roku. Według rosyjskiej narracji działania te miały jednak na celu zapewnienie bezpieczeństwa oraz obronę interesów ZSRR. Kreml argumentuje, że w obliczu agresywnych działań III Rzeszy, Związek Radziecki był zmuszony podjąć odpowiednie kroki, w tym interwencję militarną w Polsce. Wskazano również na fakt, że niektóre terytoria, które zostały zajęte przez ZSRR, były wcześniej częścią Imperium Rosyjskiego i zostały utracone po I wojnie światowej. W innym artykule rząd w Warszawie oskarżono o agresywną antyrosyjską politykę historyczną, wspieraną przez ustawę o dekomunizacji przestrzeni publicznej. Według autorów takie działania zaczynają budzić sprzeciw społeczny i w tym kontekście powołano się na działalność Komitetu Obrony Lewicowych Tradycji. Zaprezentowany przekaz był jednak ogólnikowy, sprowadzający się raczej do przedstawienia stanowiska wybranej grupy, a nie jak wskazano społeczeństwa bądź jego znacznej części⁸⁷.

Choć w artykułach publikowanych przez portal 17 września fakt istnienia paktu Ribbentrop-Mołotow nie jest negowany, to kwestionowane jest jego znaczenie jako przyczyny wybuchu II wojny światowej. Rosyjska narracja sugeruje, że Polska działała agresywnie jeszcze przed wybuchem konfliktu, a za przykład wskazano zajęcie części Czechosłowacji (Zaolzia) w 1938 roku. Według Kremla Polska miała swoje własne interesy terytorialne i była zaangażowana w działania, które przyczyniły się do destabilizacji regionu. Pakt Ribbentrop-Mołotow,

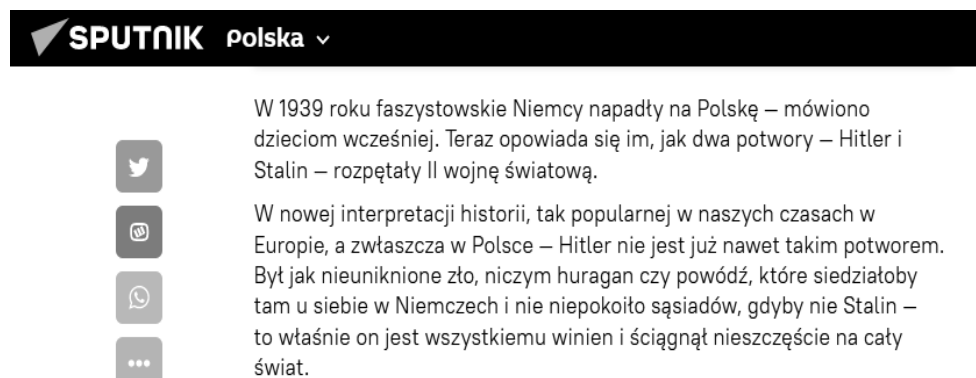
nizowane przez wojsko, Sputnik News Polska, <https://pl.sputniknews.com/20210901/westerplatte-dru-gie-obchody-zorganizowane-przez-wojsko-15985314.html> [dostęp: 26.06.2023].

⁸⁶ *Reparacje wojenne od Niemiec. Padła kwota*, Sputnik News Polska, <https://pl.sputniknews.com/20220901/reparacje-wojenne-od-niemiec-padla-kwota-18251342.html> [dostęp: 26.06.2023]; *Sprawa reparacji od Niemiec. Opinia: „Nie o to chodzi, by złapać króliczka, ale by gonić go”*, Sputnik News Polska, <https://pl.sputniknews.com/20220901/sprawa-reparacji-opinia-nie-o-to-chodzi-by-zlapac-kroliczka-ale-by-gonic-go-18255146.html> [dostęp: 26.06.2023]; *MSZ Niemiec: Kwestia reparacji jest zamknięta*, Sputnik News Polska, <https://pl.sputniknews.com/20220901/msz-niemiec-kwestia-reparacji-jest-zamkniet-18253786.html> [dostęp: 26.06.2023].

⁸⁷ *Dekomunizacja zaczyna budzić sprzeciw (wideo)*, Sputnik News Polska, <https://pl.sputniknews.com/20180917/sputnik-dekomunizacja-polska-rosja-armia-czerwona-pomniki-park-skaryszewski-8793632.html> [dostęp: 26.06.2023].

uznano za równy układowi monachijskiemu, w wyniku którego Zachód pozwolił A. Hitlerowi na zajęcie części Czechosłowacji. Zaznaczono, że oba układy można traktować jednakowo, ponieważ każde państwo działało w swoim interesie.

Rycina nr 8. Zrzut z portalu Sputnik News Polska



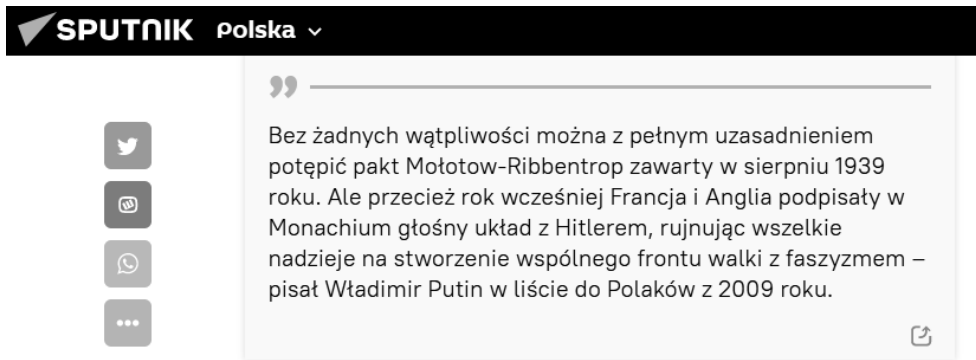
Źródło: Sputnik News Polska⁸⁸

Wskazano również, iż Związek Radziecki chciał udzielić pomocy Czechosłowacji, lecz Polska odmówiła tranzytu armii przez swoje terytorium. Co więcej, choć w artykułach Sputnika wersja polskich historyków co do wydarzeń z 17 września jest również przedstawiana to każdorazowo zaznacza się, że radziecka interwencja miała miejsce już po ucieczce polskiego rządu, gdy Polski jako państwa nie było. Przekaz ten jest zgodny z narracją, która wypacza odpowiedzialność ZSRR za wybuch wojny. Ukazały się również informacje poruszające temat polskich żołnierzy, którzy walczyli u boku Armii Czerwonej i obecnie są uważani w Polsce za zdrajców. Stwierdzono, że Instytut Pamięci Narodowej zniekształca ich historię, pomijając fakt, że brali udział we wspieraniu powstańców w Warszawie w 1944 roku. Niemniej jednak, artykuł nie omawia szczegółów dotyczących okoliczności i skuteczności tych działań⁸⁹.

⁸⁸ *II wojna światowa...* [dostęp: 26.06.2023].

⁸⁹ *Polski historyk: Warszawa nazbyt wierzyła w zachodnich sojuszników i własną potęgę*, Sputnik News Polska, <https://pl.sputniknews.com/20190917/17-wrzesnia-istoryk-warszawa-nazbyt-wierzyla-zachodni-sojusznicy-wlasna-potega-sputnik-11058608.html> [dostęp: 26.06.2023]; *Medal dla Jaruzelskiego na 75-lecie wyzwolenia Pragi (wideo)*, Sputnik News Polska, <https://pl.sputniknews.com/20190917/medal-dla-jaruzelskiego-na-75-lecie-wyzwolenia-pragi-wideo-sputnik-11062609.html> [dostęp: 26.06.2023].

Rycina nr 9. Zrzut z portalu Sputnik News Polska



Źródło: Sputnik News Polska⁹⁰

W 2020 roku w niezwykle prześmiewczy sposób ukazano wydarzenia, do których doszło 17 września 1939 roku. W artykule zatytułowanym *Jadłospis 17 września 2020* zrelacjonowano wiadomości publikowane przez polskie media. W podtytule *Śniadanie: barszcz czerwony wojskowy* opisano, jak w Polsce w sposób kłamliwy przedstawia się wkroczenie Armii Czerwonej do Polski. W kolejnym podtytule o nazwie *Obiad: chłodnik białoruski gospodarczy* wskazano na polskie publikacje dotyczące rzekomego odradzającego się rosyjskiego imperializmu, co zdaniem autorów miało mieć swój związek z rozgoryczeniem po nieudanej zmianie władzy na Białorusi. Zaznaczono, że taka narracja dowodzi, iż jedyną szansą na zachowanie przez Mińsk niezależności jest zacieśnienie współpracy z Moskwą. Podtytuł *Kolacja: odgrzany kotlet smoleński* opisuje chybione próby narzucenia Rosjanom odpowiedzialności za katastrofę smoleńską⁹¹. Przekazy publikowane w 2020 roku cechowały się niezwykle ostrą retoryką względem tych z lat ubiegłych.

W 2021 roku redaktorzy portalu posłużyli się wpisem rosyjskiego MSZ w którym wskazano, że „17 września 1939 r. Armia Czerwona rozpoczęła wyzwolenczą kampanię na terytorium Polski. Wojska radzieckie wkroczyły na linię Curzona, nie pozwalając Wehrmachtowi zbliżyć się do Mińska. Narody Zachodniej Białorusi i Zachodniej Ukrainy z euforią powitały żołnierzy radzieckich”⁹². Brak było natomiast jakichkolwiek odniesień do szerszej genezy konfliktu. Taką próbę podjęto w innym artykule, który można jednak ocenić jako rozwinięcie narracji w powyższym cytacie. Położono w nim nacisk na zrzucenie odpowiedzialności za klęskę kampanii wrześniowej na

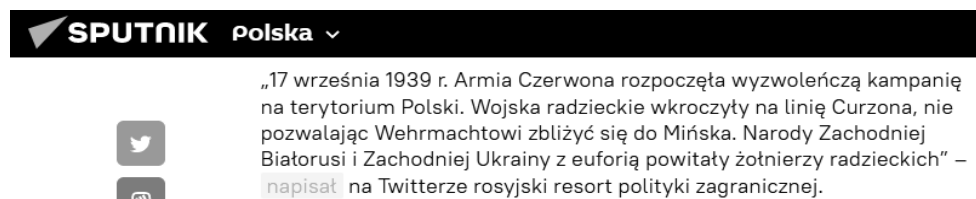
⁹⁰ Rosja odtajniła nowe dokumenty z czasów II wojny światowej, Sputnik News Polska, <https://pl.sputniknews.com/20220917/rosja-odtajniła-nowe-dokumenty-z-czasow-ii-wojny-swiatewej-18308008.html> [dostęp: 26.06.2023].

⁹¹ *Jadłospis 17 września 2020*, Sputnik News Polska, <https://pl.sputniknews.com/20200917/jadłospis-17-wrzesnia-2020-sputnik-13075767.html> [dostęp: 26.06.2023].

⁹² *MSZ Rosji wspomina 17 września*, Sputnik News Polska, <https://pl.sputniknews.com/20210917/msz-rosji-wspomina-17-wrzesnia-sputnik-16104200.html> [dostęp: 26.06.2023].

ówczesnych polskich decydentów politycznych, jak również na fakt, że Polska została porzucona przez sojuszników. Drugim wątkiem była kwestia etniczności ludności zamieszkującej tereny zajęte przez Armię Czerwoną. Posługując się opiniami badaczy, w tym B. Wołoszańskiego, wylansowano tezę o zajęciu ziem które w rzeczywistości z Polską nie miały nic wspólnego. Konsekwentnie w kontekście działań radzieckich nie jest używane słowo, atak, wojna, inwazja, czy też inne bliskoznaczne⁹³.

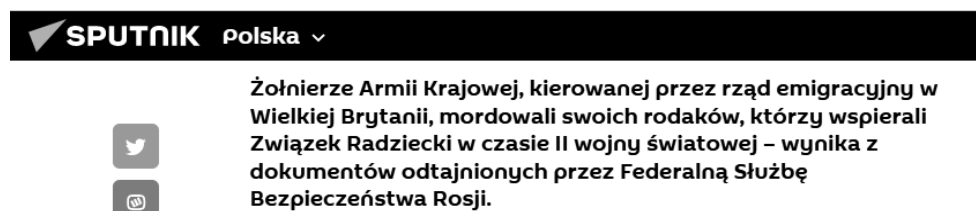
Rycina nr 10. Zrzut z portalu Sputnik News Polska



Źródło: Sputnik News Polska⁹⁴

17 września 2022 roku doszło do odtajnienia przez rosyjskie Ministerstwo Obrony dokumentów dotyczących Armii Krajowej. W związku z tym na Sputniku pojawiły się liczne opisy o zbrodniczej działalności polskiego podziemia, jak również o wpływach jakie wywierał na nie Zachód. W dalszej części ponownie rozmywano współodpowiedzialność ZSRR za wybuch II wojny światowej oraz zestawiano zawarty pakt Ribbentrop-Mołotow z układem monachijskim⁹⁵. Skrytykowano również rząd w Warszawie za stwierdzenia, że Polska powinna domagać się reparacji wojennych od ZSRR⁹⁶.

Rycina nr 11. Zrzut z portalu Sputnik News Polska



Źródło: Sputnik News Polska⁹⁷

⁹³ 17 września: data, która wciąż wywołuje kontrowersje, Sputnik News Polska, <https://pl.sputniknews.com/20210917/17-wrzesnia-data-ktora-wciaz-wywoluje-kontrowersje-16105896.html> [dostęp: 26.06.2023].

⁹⁴ MSZ Rosji wspomina 17... [dostęp: 26.06.2023].

⁹⁵ Rosja odtajniła nowe... [dostęp: 26.06.2023].

⁹⁶ Były deputowany Rady: Polska chce otrzymać obwód lwowski w ramach reparacji, Sputnik News Polska, <https://pl.sputniknews.com/20220917/byly-deputowany-rady-polska-chce-otrzymac-obwod-lwowski-w-ramach-reparacji-18307663.html> [dostęp: 26.06.2023].

⁹⁷ Rosja odtajniła nowe... [dostęp: 26.06.2023].

Artykuły publikowane 17 września nie stroniły również od ukazywania Rosji w pozytywnym świetle. Dla przykładu w jednym z nich wskazano, iż L. Wałęsa stwierdził, że z W. Putinem, jak i samą Rosją należy rozmawiać oraz że jest ona Zachodowi potrzebna. Stwierdził również, że być może prezydent Rosji ma racje mówiąc, że Zachód jest wrogiem⁹⁸. Inny artykuł to z kolei wywiad z K. Niewolskim, który przekonywał, że dawne właśnie historyczne powinny pójść w niepamięć, jak również, że z Rosją trzeba współpracować⁹⁹. W innym przypadku redaktorzy położyli szczególny nacisk na podkreślenie tezy, że to Rosjanie w czasach stalinowskich sami stali się ofiarą realizowanej przez władzę ideologii komunistycznej¹⁰⁰. Niezwykle żywa pozostawała tematyka rzekomego niszczenia przez Polskę (IPN) pomników Armii Czerwonej¹⁰¹.

Podobnie jak w przypadku rocznicy wybuchu II wojny światowej, w 2023 roku również nie pojawiły się artykuły dotyczące napaści ZSRR na Polskę. Aktywność portalu w zakresie publikowanych treści zdecydowanie malała, co może być długoterminową konsekwencją nałożonych przez UE sankcji. Blokada dostępu do portalu, skutkowałą malejącą liczbą jego odbiorców, co przekładało się na sposób wykorzystania przez Kreml tego kanału propagandowego w kontekście prowadzonych kampanii oddziaływania informacyjnego na odbiorców w Internecie. Można zauważyć, że zgodnie z przyjętą metodologią badawczą od 1 września 2023 roku do 17 września 2023 roku opublikowano tylko 8 artykułów. W analogicznym okresie w 2022 roku było to 177 artykułów, w 2021 roku 210 artykułów, a w 2020 roku 261 artykułów.

Podsumowanie

Analiza narracji zawartych na portalu Sputnik News Polska wskazuje na powiązanie artykułów dotyczących kwestii historycznych w stosunkach polsko-rosyjskich z realizowaną przez Kreml polityką zagraniczną wobec Polski. Redaktorzy Sputnika korzystają zarówno z przekazów Kremla, jak i opinii publicystów oraz specjalistów, w tym często z Polski, aby przekonać odbiorców, że przedstawiane stanowiska są bliskie ich punktowi widzenia. Portal skupia się szczególnie

⁹⁸ *Wałęsa o Putinie: on mi się podoba*, Sputnik News Polska, <https://pl.sputniknews.com/20150917/1029965.html> [dostęp: 13.06.2023].

⁹⁹ *Niewolski: Zająłem się polityką, aby pomóc Polakom....*, <https://pl.sputniknews.com/20150917/1028852.html> [dostęp: 13.06.2023].

¹⁰⁰ *Kartka z kalendarza. 17 września 1939 roku*, Sputnik News Polska, <https://pl.sputniknews.com/20170917/17-wrzesnia-1939-6293074.html> [dostęp: 13.06.2023]; *Polski historyk: Warszawa nazbyt wierzyla w zachodnich...* [dostęp: 13.06.2023].

¹⁰¹ *Oświadczenie ambasadora Rosji w Polsce w związku z rozbiórką pomnika gen. Czerniachowskiego*, Sputnik News Polska, <https://pl.sputniknews.com/20150917/1029296.html> [dostęp: 13.06.2023]; *Polska ambasador została wezwana do MSZ w związku z demontażem pomnika Czerniachowskiego*, Sputnik News Polska, <https://pl.sputniknews.com/20150917/1028518.html> [dostęp: 13.06.2023].; *Rozpoczął się demontaż pomnika Czerniachowskiego*, Sputnik News Polska, <https://pl.sputniknews.com/20150917/1028328.html> [dostęp: 13.06.2023]; *Cmentarz Żołnierzy Radzieckich w Chojnie zostanie odnowiony*, Sputnik News Polska, <https://pl.sputniknews.com/20160917/polska-chojno-cemntarz-zolnierzy-radzieckich-remont-3893765.html> [dostęp: 13.06.2023].

na wydarzeniach związanych z II wojną światową, prezentując dwa główne nurty. Pierwszy dotyczący obchodów rocznic 8 i 9 maja, w ramach których podkreśla się kluczową rolę ZSRR w zwycięstwie nad III Rzeszą. Z kolei 1 i 17 września portal koncentruje się na prezentowaniu przyjętej przez Kreml wersji historii zgodnie z którą, za wybuch konfliktu nie jest odpowiedzialna Rosja a agresywna polityka Zachodu. Federacja Rosyjska posiada dobrze zorganizowany system środków masowego przekazu, który pozwala jej na prowadzenie polityki historycznej w globalnej przestrzeni informacyjnej. Poddawanie pod wątpliwość odpowiedzialności ZSRR za wybuch II wojny światowej oraz sugerowanie współdziałania Polski w tym konflikcie stanowi poważne wyzwanie dla polskiej polityki historycznej. Warto przytoczyć więc stwierdzenie J. R. Sielezina, który zauważył, że: „Jeśli nie stworzymy wieloletniego programu polskiej polityki historycznej, napotkamy wówczas na kolejne przeszkody w kreowaniu wizerunku międzynarodowego Polski. Trzeba dokumentować naszą historię i upowszechniać badania nie tylko w języku polskim, lecz przede wszystkim w językach: angielskim, rosyjskim, niemieckim i francuskim. W Polsce nie brakuje ekspertów i badaczy, którzy znają i rozumieją Rosję i władają swobodnie językiem rosyjskim¹⁰². Niezależnie od powyższego, ciekawą tendencją pozostawał spadek rosyjskiej aktywności w zakresie częstotliwości publikowanych artykułów. Zaobserwowana tendencja malejąca rodzi więc kolejne wyzwania badawcze, dotyczące wskazania nowych źródeł rosyjskiego oddziaływania informacyjnego.

REFERENCES - BIBLIOGRAFIA

Sources:

EU imposes sanctions on state-owned outlets RT/Russia Today and Sputnik's broadcasting in the EU, European Council, <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2022/03/02/eu-imposes-sanctions-on-state-owned-outlets-rt-russia-today-and-sputnik-s-broadcasting-in-the-eu/>, Council of the European Union, [dostęp: 11.03.2023].

Sources from the Sputnik News Polska:

„Kursk” ratuje historyczną pamięć Polski i Europy, <https://pl.sputniknews.com/20200508/kursk-ratuje-historyczna-pamiec-polski-i-europy-sputnik-12377038.html> [dostęp: 26.06.2023].

„Nieśmiertelny pułk” w Warszawie, <https://pl.sputniknews.com/20180509/Sputnik-Niesmiertelny-pulk-Warszawa-7927481.html> [dostęp: 26.06.2023].

„Pamiętamy o tych, którzy oddali swoje życie w walce z hitlerowskim okupantem”, <https://pl.sputniknews.com/20180508/Warszawa-Niesmiertelny-Pulk-rocznica-zakonczenia-II-wojny-swiatowej-7923144.html> [dostęp: 26.06.2023].

„Polska woli świętować z tymi, którzy wojnę wywołali”, <https://pl.sputniknews.com/20190901/serbia-o-niezaproszeniu-rosji-polska-wybrala-ciemna-strone-sputnik-10988755.html> [dostęp: 26.06.2023].

¹⁰² J. R. Sielezin, *Post-prawda jako element polityki historycznej Rosji...*, s. 57.

„Rosjanie przyszli!”, <https://pl.sputniknews.com/20160505/film-bastion-pamieci-polska-pomniki-2736848.html> [dostęp: 26.06.2023].

„Wagony cennych leków”: MO Rosji o pomocy wyzwolonej Polsce, <https://pl.sputniknews.com/20210507/mo-rosji-o-pomocy-wyzwolonej-polsce-sputnik-14233563.html> [dostęp: 25.01.2023].

1 września: nie mieszać historii z polityką, <https://pl.sputniknews.com/20150901/925013.html> [dostęp: 13.06.2023].

17 września po białorusku, <https://pl.sputniknews.com/20210916/17-wrzesnia-po-bialorusku-16100435.html> [dostęp: 25.01.2023].

17 września data, która wciąż wywołuje kontrowersje, <https://pl.sputniknews.com/20210917/17-wrzesnia-data-ktora-wciaz-wywołuje-kontrowersje-16105896.html> [dostęp: 26.06.2023].

1939: utracone szanse, <https://pl.sputniknews.com/20180901/1939-II-Wojna-Swiatowa-1-wrzesnia-rocznica-8697135.html> [dostęp: 26.06.2023].

77. rocznica zakończenia II wojny światowej. Parada Zwycięstwa w Moskwie, <https://pl.sputniknews.com/20220509/77-rocznica-zakonczenia-ii-wojny-swiatowej-17843837.html> [dostęp: 26.06.2023].

80. rocznica wybuchu II wojny światowej (wideo archiwalne), <https://pl.sputniknews.com/20190901/80-rocznica-wybuchu-ii-wojny-swiatowej-wideo-archiwalne-sputnik-10972569.html> [dostęp: 26.06.2023].

9 maja w Warszawie: wieńce pod pomnikami żołnierzy radzieckich – wideo, <https://pl.sputniknews.com/20210509/9-maja-w-warszawie-wiece-pod-pomnikami-zolnierzy-radzieckich-sputnik-14248502.html> [dostęp: 26.06.2023].

9 maja ziemia oświęcimska odetchnęła – wideo, <https://pl.sputniknews.com/20210509/9-maja-ziemia-oswiecimska-odetchnela-sputnik-14248232.html> [dostęp: 26.06.2023].

Akcja „Nieśmiertelny pułk” w Warszawie, <https://pl.sputniknews.com/20190508/akcja-niesmiertelny-pulk-warszawa-sputnik-10360078.html> [dostęp: 26.06.2023].

Ambasada Rosji w Warszawie wystosowała stanowczy protest do MSZ Polski ws. ataku na ambasadora, <https://pl.sputniknews.com/20220509/ambasada-rosji-w-warszawie-wystosowala-stanowczy-protest-do-msz-polski-ws-ataku-na-ambasadora-17849753.html> [dostęp: 26.06.2023].

Ambasador Rosji w Warszawie obłany czerwoną farbą. MSZ Rosji reaguje – wideo, <https://pl.sputniknews.com/20220509/ambasador-rosji-oblany-czerwona-farba-przed-cmentarzem-zolnierzy-radzieckich---wideo--17848486.html> [dostęp: 26.06.2023].

Andriejew o incydencie na cmentarzu żołnierzy radzieckich: „To skandal” – wideo, <https://pl.sputniknews.com/20230509/andriejew-o-incydencie-na-cmentarzu-zolnierzy-radzieckich-to-skandal-18877650.html> [dostęp: 26.06.2023].

Były deputowany Rady: Polska chce otrzymać obwód lwowski w ramach reparacji, <https://pl.sputniknews.com/20220917/byly-deputowany-rady-polska-chce-otrzymac-obwod-lwow-ski-w-ramach-reparacji-18307663.html> [dostęp: 26.06.2023].

Cmentarz Żołnierzy Radzieckich w Chojnie zostanie odnowiony, <https://pl.sputniknews.com/20160917/polska-chojno-cemntarz-zolnierzy-radzieckich-remont-3893765.html> [dostęp: 26.06.2023].

Co zobaczymy w Dzień Zwycięstwa na Placu Czerwonym?, <https://pl.sputniknews.com/20170508/Parada-Zwyciestwa-foto-5412304.html> [dostęp: 26.06.2023].

Czego nie wiecie o Paradzie Zwycięstwa?, <https://pl.sputniknews.com/20170508/parada-zwyciestwa-nieznane-fakty-5419244.html> [dostęp: 26.06.2023].

Dekomunizacja po polsku, <https://pl.sputniknews.com/20160506/bastion-pamieci-orlowski-2748435.html> [dostęp: 26.06.2023].

- Dekomunizacja w Polsce: zostało około 100 z 561 pomników żołnierzy radzieckich*, <https://pl.sputniknews.com/20210508/na-terytorium-polski-zachowalo-sie-okolo-100-z-561-pomnikow-zolnierzy-radzieckich-sputnik-14241373.html> [dostęp: 26.06.2023].
- Dekomunizacja zaczyna budzić sprzeciw (wideo)*, <https://pl.sputniknews.com/20180917/sputnik-dekomunizacja-polska-rosja-armia-czerwona-pomniki-park-skaryszewski-8793632.html> [dostęp: 26.06.2023].
- Dzień Zwycięstwa – dzięki niemu żyjemy (wideo)*, <https://pl.sputniknews.com/20190508/dzien-zwyciestwa-dzieki-niemu-zyjemy-polska-warszawa-ii-wojna-swiatowa-sputnik-wideo-10358456.html> [dostęp: 26.06.2023].
- Dzień Zwycięstwa. Warszawa dołączyła do akcji „Nieśmiertelny Pułk”*, <https://pl.sputniknews.com/20160509/Niesmiertelny-Pulk-Warszawa-2773662.html> [dostęp: 26.06.2023].
- Ekwilibrystyka polityczna wokół rocznicy wybuchu II wojny światowej*, <https://pl.sputniknews.com/20190901/ekwilibrystyka-polityczna-wokol-rocznicy-wybuchu-ii-wojny-swiatowej--10977671.html> [dostęp: 26.06.2023].
- II wojna światowa i Polska: prawda jest jedna*, <https://pl.sputniknews.com/20180901/poczonek-ii-wojny-swiatowej-polska-rosja-niemcy-zsrr-prawda-historyczna-przepisywanie-historii-sputnik-8694274.html> [dostęp: 26.06.2023].
- Jadłospis 17 września 2020*, <https://pl.sputniknews.com/20200917/jadlospis-17-wrzesnia-2020-sputnik-13075767.html> [dostęp: 26.06.2023].
- Kartka z kalendarza. 17 września 1939 roku*, <https://pl.sputniknews.com/20170917/17-wrzesnia-1939-6293074.html> [dostęp: 26.06.2023].
- Kijów przestraszył się „roszczeń Polski do ukraińskich ziem”*, <https://pl.sputniknews.com/20190509/sputnik-kijow-przestraszyl-sie-roszczen-polski-do-ukrainskich-ziem-10367485.html> [dostęp: 26.06.2023].
- Kto nie powinien świętować 9 maja?*, <https://pl.sputniknews.com/20220508/kto-nie-powinien-swietowac-9-maja-17844406.html> [dostęp: 26.06.2023].
- Kto po stronie pomników?*, <https://pl.sputniknews.com/20160508/Bastion-pamieci-pomniki-2757412.html> [dostęp: 26.06.2023].
- Macierewicz dąży do tego, by Polakom obrydła katastrofa smoleńska*, <https://pl.sputniknews.com/20160901/macierewicz-katastrofa-smolenska-apel-westerplatte-3805654.html> [dostęp: 26.06.2023].
- Medal dla Jaruzelskiego na 75-lecie wyzwolenia Pragi (wideo)*, <https://pl.sputniknews.com/20190917/medal-dla-jaruzelskiego-na-75-lecie-wyzwolenia-pragi-wideo-sputnik-11062609.html> [dostęp: 26.06.2023].
- Miedwiediew: Europa zapomniała, że ponad milion żołnierzy radzieckich oddało życie za jej wyzwolenie*, <https://pl.sputniknews.com/20230508/miedwiediew-europa-zapomnia-la-ze-ponad-milion-zolnierzy-radzieckich-oddalo-zycie-za-jej-wyzwolenie-18872542.html> [dostęp: 26.06.2023].
- Ministrowie spraw zagranicznych: II wojna światowa się zakończyła, ale Europa nie stała się wolna*, <https://pl.sputniknews.com/20200508/Ministrowie-spraw-zagranicznych-II-wojna-swiatowa-sie-zakonczyla-ale-Europa-nie-stala-sie-wolna-12377861.html> [dostęp: 26.06.2023].
- MO Rosji: Armia Czerwona oddawała Polsce swój chleb*, <https://pl.sputniknews.com/20210509/mo-rosji-armia-czerwona-zsrr-polska-zywnosc-sputnik-14237380.html> [dostęp: 25.01.2023].
- Morawiecki: Rosja narzuca innym swoją narrację historyczną*, <https://pl.sputniknews.com/20200508/morawiecki-rosja-II-wojna-swiatowa-dzien-zwyciestwa-9-maja-12378567.html> [dostęp: 26.06.2023].
- Moskwa: Wystosujemy do Warszawy zdecydowany protest ws. sytuacji z rosyjskimi dyplomatami*, <https://pl.sputniknews.com/20230509/moskwa-wystosujemy-do-warszawy-zdecydowany-protest-ws-sytuacji-z-rosyjskimi-dyplomatami-18878932.html> [dostęp: 26.06.2023].

- MSZ Niemiec: *Kwestia reparacji jest zamknięta*, <https://pl.sputniknews.com/20220901/msz-niemiec-kwestia-reparacji-jest-zamknieta-18253786.html> [dostęp: 26.06.2023].
- MSZ Rosji *wspomina 17 września*, <https://pl.sputniknews.com/20210917/msz-rosji-wspomina-17-wrzesnia-sputnik-16104200.html> [dostęp: 26.06.2023].
- MSZ Rosji: *ZSRR uratował europejską demokrację*, <https://pl.sputniknews.com/20190901/msz-rosji-zsrr-uratowal-europejska-demokracje-sputnik-10989082.html> [dostęp: 26.06.2023].
- My nie znamy tej wojny. Możemy tylko wspominać tych, którzy ją znali*, <https://pl.sputniknews.com/20150508/347844.html> [dostęp: 12.06.2023].
- Nieśmiertelny Pułk: Polacy w Moskwie*, <https://pl.sputniknews.com/20180508/Niesmiertelny-Pulk-Polacy-w-Moskwie-7916542.html> [dostęp: 26.06.2023].
- Niewolski: Zająłem się polityką, aby pomóc Polakom...*, <https://pl.sputniknews.com/20150917/1028852.html> [dostęp: 13.06.2023].
- Obchody 80. rocznicy wybuchu II wojny światowej*, <https://pl.sputniknews.com/20190901/obchody-80-rocznicy-wybuchu-ii-wojny-swiatowej-polska-sputnik-10986958.html> [dostęp: 26.06.2023].
- Odtajnione archiwa: „Polacy zaczęli się mścić za to, że wcześniej u nas pracowali”*, <https://pl.sputniknews.com/20210508/odtajnione-archiwa-polacy-zaczna-sie-mscic-za-to-ze-wczesniej-u-nas-pracowali-sputnik-14244455.html> [dostęp: 26.06.2023].
- Operacja Barbarossa. Co piąty czołg podczas hitlerowskiego ataku na ZSRR był produkcji czeskiej*, <https://pl.sputniknews.com/20210622/operacja-barbarossa-niemcy-czolgi-przemysl-zbrojeniowy-czechoslowacja-sputnik-14395140.html> [dostęp: 25.01.2023].
- Oświadczenie ambasadora Rosji w Polsce w związku z rozbiórką pomnika gen. Czerniachowskiego*, <https://pl.sputniknews.com/20150917/1029296.html> [dostęp: 13.06.2023].
- Parada zwycięstwa. Czytelnicy zachodnich mediów o uroczystościach w Moskwie*, <https://pl.sputniknews.com/20150509/359402.html> [dostęp: 13.06.2023].
- Pierwszy września: Dżihad biało-niebiesko-czerwony*, <https://pl.sputniknews.com/20160901/Pierwszy-wrzesnia-Dzihad-bialo-niebiesko-czerwony-Pola-Powierza-3788622.html> [dostęp: 26.06.2023].
- Polacy wraz z Rosjanami oddają cześć zwycięzcom nad faszyzmem*, <https://pl.sputniknews.com/20180509/polska-niesmiertelny-pulk-dzien-zwyciestwa-obchody-sputnik-7930730.html> [dostęp: 26.06.2023].
- Polak pomógł Rosjanom znaleźć grób ich dziadka poległego przy wyzwoleniu Polski*, <https://pl.sputniknews.com/20190508/polak-pomogl-rosjanom-znalezc-grob-ich-dziadka-poleglego-przy-wyzwoleniu-polski-sputnik-10362419.html> [dostęp: 26.06.2023].
- Polka przygotowuje się do wydania biografii marszałka Rokossowskiego*, <https://pl.sputniknews.com/20210509/mieszkanka-polski-przygotowuje-sie-do-wydania-biografii-rokossowskiego-sputnik-14228534.html> [dostęp: 26.06.2023].
- Polscy dyplomaci odpowiadają Rosjanom: Polska nigdy nie była sojusznikiem hitlerowskich Niemiec*, <https://pl.sputniknews.com/20200508/polscy-dyplomaci-odpowiadaja-rosjanom-polska-nigdy-nie-byla-sojusznikiem-hitlerowskich-niemiec-12379584.html> [dostęp: 26.06.2023].
- Polska ambasador została wezwana do MSZ w związku z demontażem pomnika Czerniachowskiego*, <https://pl.sputniknews.com/20150917/1028518.html> [dostęp: 13.06.2023].
- Polska delegacja w pochodzie Nieśmiertelnego Pułku w Moskwie*, <https://pl.sputniknews.com/20180509/niesmiertelny-pulk-polacy-polska-zofia-babczynska-jelonek-moskwa-sputnik-7931483.html> [dostęp: 26.06.2023].
- Polska w czasie II Wojny Światowej*, <https://pl.sputniknews.com/20150901/927464.html> [dostęp: 13.06.2023].

- Polska: ostatni bastion pamięci*, <https://pl.sputniknews.com/20160504/Ostatni-bastion-pamieci-I-2721168>. [dostęp: 26.06.2023].
- Polski historyk: Warszawa nazbyt wierzyła w zachodnich sojuszników i własną potęgę*, <https://pl.sputniknews.com/20190917/17-wrzesnia-istoryk-warszawa-nazbyt-wierzyla-zachodni-sojusznicy-wlasna-potega-sputnik-11058608.html> [dostęp: 26.06.2023].
- Prezydent Serbii: „Jestem wdzięczny Rosji i Putinowi...”*, <https://pl.sputniknews.com/20160509/prezydent-Nikolic-wywiad-2772196.html> [dostęp: 26.06.2023].
- Publicysta: Stalin chciał koalicji z zachodnimi demokracjami, ale został zmuszony do innego sojuszu*, <https://pl.sputniknews.com/20200508/czechy-zsrr-II-wojna-swiatowa-historia-rewizja-sputnik-12378055.html> [dostęp: 26.06.2023].
- Putin pogratulował zagranicznym przywódcom 77. rocznicy Zwycięstwa*, <https://pl.sputniknews.com/20220508/putin-pogratulowal-zagranicznym-przywodcom-77-rocznicy-zwyciestwa-17843070.html> [dostęp: 26.06.2023].
- Rau o ataku na rosyjskiego dyplomate w Warszawie: godne ubolewania, nie powinno mieć miejsca*, <https://pl.sputniknews.com/20220509/rau-o-ataku-na-rosyjskiego-dyplomate-w-warszawie-godne-ubolewania-nie-powinno-miec-miejsca-17850189.html> [dostęp: 26.06.2023].
- Reparacje wojenne od Niemiec, Padła kwota*, <https://pl.sputniknews.com/20220901/reparacje-wojenne-od-niemiec-padla-kwota-18251342.html> [dostęp: 26.06.2023].
- Rosja o braku zaproszenia do Warszawy*, <https://pl.sputniknews.com/20190901/rosja-o-braku-zaproszenia-do-warszawy-sputnik-10988511.html> [dostęp: 26.06.2023].
- Rosja odtajniła dokumenty z wiosny 1945 roku. Nie wszystkim w Polsce to się podoba*, <https://pl.sputniknews.com/20210513/rosja-odtajnila-dokumenty-z-wiosny-1945-roku-nie-wszystkim-w-polsce-to-sie-podoba-Sputnik-14268911.html> [dostęp: 25.01.2023].
- Rosja odtajniła nowe dokumenty z czasów II wojny światowej*, <https://pl.sputniknews.com/20220917/rosja-odtajnila-nowe-dokumenty-z-czasow-ii-wojny-swiatowej-18308008.html> [dostęp: 26.06.2023].
- Rozpoczął się demontaż pomnika Czerniachowskiego*, <https://pl.sputniknews.com/20150917/1028328.html> [dostęp: 13.06.2023].
- Sprawa reparacji od Niemiec. Opinia: „Nie o to chodzi, by złapać króliczka, ale by gonić go”*, <https://pl.sputniknews.com/20220901/sprawa-reparacji-opinia-nie-o-to-chodzi-by-zlapac-kroliczka-ale-by-gonic-go-18255146.html> [dostęp: 26.06.2023].
- Temat Smoleńska znów na tapecie. Będą oględziny wraku*, <https://pl.sputniknews.com/20190509/smolensk-katastrofa-ogledziny-wraku-sputnik-10367966.html> [dostęp: 26.06.2023].
- Transmisja parady zwycięstwa 9 maja z Placu Czerwonego na Sputnik Polska*, <https://pl.sputniknews.com/20150508/346107.html> [dostęp: 12.06.2023].
- Unieważnienie: 9 maja Polacy nie wywieszają żadnych flag*, <https://pl.sputniknews.com/20210508/uniewaznienie-9-maja-polacy-nie-wywieszaja-zadnych-flag-14235158.html> [dostęp: 26.06.2023].
- Uroczystości w Wieluniu: Proszę o przebaczenie, jest mi wstyd*, <https://pl.sputniknews.com/20190901/uroczystosci-w-wieluniu-prosimy-o-przebaczenie-polska-sputnik-10986449.html> [dostęp: 26.06.2023].
- W akcji „Nieśmiertelny Pułk” w Moskwie i Petersburgu wzięło udział ponad milion osób - foto, wideo*, <https://pl.sputniknews.com/20220509/na-zywo-akcja-niesmiertelny-pulk-17848822.html> [dostęp: 26.06.2023].
- W Warszawie uczczono pamięć żołnierzy radzieckich*, <https://pl.sputniknews.com/20200509/w-warszawie-uczczono-pamiec-zolnierzy-radzieckich-ktorzy-zgineli-wyzwalajac-europe-spod-nazizmu-sputnik-12382282.html> [dostęp: 26.06.2023].
- W Warszawie w akcji Nieśmiertelny Pułk wzięło udział ponad 200 osób*, <https://pl.sputniknews.com/20170509/Warszawa-akcja-Niesmiertelny-Pulk-5426626.html> [dostęp: 26.06.2023].

- Wałęsa o Putinie: on mi się podoba, <https://pl.sputniknews.com/20150917/1029965.html> [dostęp: 13.06.2023].
- Westerplatte. Drugie obchody zorganizowane przez wojsko, <https://pl.sputniknews.com/20210901/westerplatte-drugie-obchody-zorganizowane-przez-wojsko-15985314.html> [dostęp: 26.06.2023].
- Weteran radia Leonid Sigan: „Jako pierwsi dowiedzieliśmy się, że wojna się skończyła”, <https://pl.sputniknews.com/20210508/II-wojna-swiatowa-9-maja-zwyciestwo-sputnik-14240654.html> [dostęp: 26.06.2023].
- Wojenne opowieści: Wyzwolili nas Rosjanie. Tego nie wolno zapomnieć – wideo, <https://pl.sputniknews.com/20200509/wojenne-opowieści-wyzwolili-nas-rosjanie-tego-nie-wolno-zapomniec-Sputnik-12383391.html> [dostęp: 26.06.2023].
- Wojkow i Andriejew, <https://pl.sputniknews.com/20220509/wojkow-i-andriejew-17851165.html> [dostęp: 26.06.2023].
- Wojna o pamięć, <https://pl.sputniknews.com/20200901/wojna-o-pamiec-II-wojna-swiatowa-sputnik-12995724.html> [dostęp: 26.06.2023].
- Z Niemcami mamy obecnie na pieńku, <https://pl.sputniknews.com/20200901/z-niemcami-mamy-obecnie-na-pienku-sputnik-12991999.html> [dostęp: 26.06.2023].
- Z Warszawy, przez Ukrainę, aż do Rosji - XVI Międzynarodowy Rajd Katyński, <https://pl.sputniknews.com/20160901/raid-katynski-warszawa-ukraina-rosja-litwa-bialorus-3804779.html> [dostęp: 26.06.2023].
- Zapomniana symbolika Września, <https://pl.sputniknews.com/20210901/zapomniana-symbolika-wrzesnia-15980011.html> [dostęp: 26.06.2023].

Studies:

- Aleshka A., *Sputnik Polska. Propaganda Narratives and Cases*, <https://east-center.org/wp-content/uploads/2020/09/Sputnik-Polska-Propaganda.pdf> [dostęp: 03.07.2023].
- Babbie E., *Badania społeczne w praktyce*, Warszawa 2004.
- Barynkin A., *Kwestie polityki historycznej we współczesnych stosunkach polsko-rosyjskich*, [w:] *Polska i Rosja w zmieniającej się Europie*, red. K. A. Wojtaszczyk, I. N. Novikova, Warszawa 2022, s. 287-306.
- Bebber R., *Information War and Rethinking Phase 0*, „Journal of Information Warfare”, 2016, vol. 15 issue 2, s. 39-52.
- Czynnik historyczny w stosunkach Polski z Rosją: wymiar społeczny i kulturalno-naukowy*, Polskie Towarzystwo Studiów Międzynarodowych, Raport, <https://ptsm.edu.pl/raport-czynnik-historyczny-stosunkach-polski-rosja-wymiar-spoleczny-kulturalno-naukowy/> [dostęp: 26.03.2023].
- Domańska M., Rogoża J., *Naprzód, w przeszłość! Rosyjska polityka historyczna w służbie „wiecznego” autorytaryzmu*. Raport OSW, maj 2021, Warszawa 2021.
- Giles K., *Handbook of Russian Information Warfare*. Fellowship Monograph Research Division NATO Defense College, 2016, vol. 9.
- Giles K., *The Next Phase of Russian Information Warfare*, Riga 2016.
- Hańderek M., *Rosja ofiarą i wyzwolicielką? Putinowska polityka historyczna względem Polski*, „Biuletyn IPN”, 2020, nr 4 (173), s. 91-98.
- Jach J., *Pamięć historyczna jako przejaw polonocentryzmu w spojrzeniu na historię relacji polsko-rosyjskich*, [w:] *Pamięć i polityka historyczna w stosunkach polsko-rosyjskich*, red. S. Bieleń, A. Skrzypek, Warszawa 2017, s. 130-131.
- Kacprzak I., Zawadka G., *Oskarżony o szpiegostwo na rzecz Rosji i pierwsza dama*, „Rzeczpospolita”, <https://www.rp.pl/polityka/art35870811-oskarzony-o-szpiegostwo-na-rzecz-rosji-i-pierwsza-dama> [dostęp: 26.06.2023].

- Kącka K., *Polityka historyczna: kreatorzy, narzędzia, mechanizmy działania – przykład Polski*, [w:] *Narracje pamięci: między polityką a historią*, red. K. Kącka, J. Piechowiak-Lamparska, A. Ratke-Majewskiej, Toruń 2015, s. 59-82.
- Lucas E., Pomerantsev P., *Winning the Information War. Techniques and Counter-strategies to Russian Propaganda in Central and Eastern Europe. A Report by CEPA's Information Warfare Project in Partnership with the Legatum Institute*, Washington 2016.
- Mierzyńska A., 43 portale nadają codziennie antyukraińską propagandę po polsku, Raport z sieci, <https://oko.press/antyukraińska-propaganda-po-polsku-raport-z-sieci> [dostęp: 24.03.2023].
- Mierzyńska A., Rosyjską propagandę szerzą polskie portale. Znaleźliśmy 23 takie witryny! <https://oko.press/rosyjska-propagande-szerza-polskie-portale-znalezlismy-23-takie-witryny> [dostęp: 24.03.2023].
- Mróz M., 7–9 maja 1945 Koniec wojny w Europie, „Biuro Analiz Sejmowych”, 2015, nr 8 (191).
- Rid T., *Wojna informacyjna*, Warszawa 2022.
- RT i Sputnik oficjalnie zablokowane w UE. Za wdrożenie sankcji odpowiedzialne kraje członkowskie, CyberDefence24, <https://cyberdefence24.pl/polityka-i-prawo/rt-i-sputnik-oficjalnie-zablokowane-w-ue-za-wdrozenie-sankcji-odpowiedzialne-kraje-czlonkowskie> [dostęp: 08.03.2023].
- Seddon M., Documents Show How Russia's Troll Army Hit America, BuzzFeedNews, <https://www.buzzfeednews.com/article/maxseddon/documents-show-how-russias-troll-army-hit-america> [dostęp: 25.06.2023].
- Sielezin J. R., Post-prawda jako element polityki historycznej Rosji wobec Polski – kontekst międzynarodowy, „Facta Simonidis” 2020, nr 1 (13), s. 45-59.
- Słowiński K., *Kwestie historyczne w stosunkach polsko-rosyjskich w latach 2007–2015*, „Rocznik Integracji Europejskiej”, 2021, nr 15, s. 337-355.
- Stolarczyk M., *Rosja w polityce zagranicznej Polski w latach 1992-2015*, Katowice 2016.
- Templin K., *Historia jako instrument polityki zagranicznej Rosji*, <https://psz.pl/115-strefa-wiedzy/historia-jako-instrument-polityki-zagranicznej-rosji> [dostęp: 24.03.2023].
- West lying about WWII – Russia, <https://www.rt.com/russia/547663-ussr-falsly-compated-nazi-germany/>, Russia Today, [dostęp: 25.01.2023].
- Wóycicki K., Kowalska M., Lelonek A., *Rosyjska wojna dezinformacyjna przeciwko Polsce*, Warszawa 2017.
- Zięba R., *Główne problemy w stosunkach polsko-rosyjskich*, „Stosunki Międzynarodowe – International Relations”, 2018, t. 54, nr 3, t. 54, s. 9-34.



